

การสำรวจความสนใจของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ
ในการเข้าเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกลของกรมอาชีวศึกษา :
กรณีศึกษาในจังหวัดปทุมธานี

ปริญญานิพนธ์

ของ

สำราญ แสงเดช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

พฤษภาคม 2541

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้
แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปฐม นิคมานนท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์เชียรศรี วิวิธศิริ)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปฐม นิคมานนท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์เชียรศรี วิวิธศิริ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลัย)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่.....15.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2541

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้โดยได้รับความกรุณา และความเมตตาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ปฐม นิคมานนท์ และ รองศาสตราจารย์ เชียรศรี วิวิธศิริ ซึ่งเป็นประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลัย กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณบูรพาจารย์ทุกท่านที่ให้ความกรุณา และเมตตาถ่ายทอดวิชาความรู้ และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่มีคุณค่า ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพการงาน

ขอขอบคุณ คุณสุภกัญญา วรสันตะดิพงษ์ และคุณสมหวัง ภวจิตตทาน ที่ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ และอำนวยความสะดวก ในด้านต่าง ๆ จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เพื่อนร่วมงานจากหน่วยงานอื่น ๆ และเพื่อนนิสิตสาขาการศึกษาผู้ใหญ่ ภาคพิเศษ รุ่น 4 ที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด

ท้ายสุดขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่เป็นผู้ให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่ลูก ทำให้ลูกประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี

สำราญ แสงเดช

สารบัญ ✓

บทที่ ✓		หน้า
1	บทนำ ✓.....	1
	ภูมิหลัง ✓.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ✓.....	6
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า ✓.....	7
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ✓.....	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
	สภาพทั่วไปและสภาพแรงงานในจังหวัดปทุมธานี ✓.....	11
	ความรู้เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	13
	อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกรมอาชีวศึกษา.....	18
	การศึกษาทางไกล.....	20
	หลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล.....	27
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	36
	รูปแบบของการวิจัย.....	36
	การเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	36
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	38
	การเก็บข้อมูล.....	40
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	41
ตอนที่ 2 ความสนใจในการเรียนอาชีวศึกษาทางไกล.....	49
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง.....	56
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	58
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	58
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	58
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
ผลการศึกษาค้นคว้า.....	60
อภิปรายผล.....	63
ข้อเสนอแนะ.....	69
บรรณานุกรม.....	71
ภาคผนวก.....	77
ก สถิติจากการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
ข แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล.....	89
ประวัติของผู้วิจัย.....	94
บทคัดย่อ.....	95

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยจำแนกตามขนาดของโรงงาน และอำเภอที่ตั้งโรงงาน.....	37
2 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	41
3 ความสนใจในการเรียนอาชีวศึกษาทางไกล.....	49
4 ข้อเสนอแนะ.....	56
5 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอและขนาดของโรงงาน.....	79
6 ความสนใจในการเรียนด้านอาชีวศึกษาทางไกลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอำเภอและขนาดของโรงงาน.....	84

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ด้วยปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ และความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติทำให้ประชากรส่วนใหญ่ของไทยประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นหลัก ดังนั้นเกษตรกรรมจึงเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของไทยมาโดยตลอด ปัจจุบันโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้ปรับเปลี่ยนและพัฒนาตนเองเข้าสู่การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม และได้เปิดกว้างก้าวไปสู่เศรษฐกิจนานาชาติมากยิ่งขึ้น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในเกณฑ์สูง รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างกว้างขวาง ทำให้โครงสร้างของสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันในอัตราสูง คนในสังคมจึงต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองให้ทันกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม

การศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์สามารถปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตได้ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าการศึกษาคือปัจจัยพื้นฐานอันสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมไปถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ ดังนั้นการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงจึงเป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้มั่นคง เพื่อก้าวไปสู่ความเจริญก้าวหน้าตามที่ต้องการ อย่างไรก็ตาม การศึกษามีใช่เป็นการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาเท่านั้น หากเป็นการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความคิด เพื่อการแก้ปัญหา และเพื่อก่อให้เกิดความเจริญ (เชียรศรี วิวิธสิริ . 2535 : 3) การศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและต้องการการปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การศึกษาคือชีวิต หรือชีวิตคือการศึกษาคือความเจริญงอกงาม ซึ่งหมายถึงกิจกรรมทางการศึกษาเป็นเรื่องของการดำรงชีวิต หรือการพัฒนาชีวิตของบุคคลนั่นเอง

นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2504 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรอบเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาประเทศอุดมงหมาย

ที่สำคัญของการพัฒนาประเทศก็คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ตลอดระยะเวลาของการจัดทำแผนพัฒนาที่ผ่านมาได้มีการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษา ทั้งในแง่ของหลักการ ความมุ่งหมาย แนวนโยบาย และแนวทางของการจัดการศึกษา เพื่อให้ การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้ดีขึ้น

ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) มีวัตถุประสงค์ ข้อหนึ่งเกี่ยวกับการจัดการศึกษา คือ มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมืองให้มีความรู้ มีทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งตนเอง และดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข และได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาเพื่ออาชีพไว้ว่า เร่งรัดจัดการศึกษาให้สอดคล้อง กับความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในทุก ระดับ และประเภทการศึกษา ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ที่จะเป็นผู้ประกอบการได้ด้วยการจัดการศึกษาที่ผ่านมาได้นั้นในเรื่องของการเตรียมบุคคลเพื่อออกไปประกอบอาชีพ โดยส่วนใหญ่จัดในรูปแบบของการศึกษาในระบบโรงเรียน ผู้เรียนจะต้องเรียนตามหลักสูตรที่จัด ให้เรียนต่อเนื่องกันตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งค่อนข้างจะยาวนาน รูปแบบของการจัด ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก เนื่องจากการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนมีระบบแบบแผน มีการ กำหนดอายุผู้เรียน สถานที่ หลักสูตร และเวลาเรียนที่แน่นอน มีโครงสร้างจากระดับต่ำไป หาระดับสูง (เชียรศรี วิวิธศิริ. 2535 : 15) จึงทำให้ประชาชนที่มุ่งหวังจะเรียนต่อต้องพลาด โอกาสไปเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะผู้ที่ต้องการเรียนต่อด้านวิชาชีพ ซึ่งเป็นเหตุทำให้เกิด ผลกระทบต่อสถานะด้านเศรษฐกิจของประเทศส่วนหนึ่งด้วย

ปัจจุบัน นอกจากวิธีการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) รัฐ ยังนำวิธีการจัดการศึกษาในรูปแบบของการศึกษานอกโรงเรียน (Nonformal Education) เข้า มาใช้ในการพัฒนาการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความต้องการของบุคคลที่พลาด โอกาสทางการศึกษาได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งในเอกสารของกรมการศึกษานอก โรงเรียนได้พูดถึงเรื่องนี้ว่า การศึกษานอกโรงเรียนนี้มีความยืดหยุ่นมากกว่า เพราะเป็นการ จัดการศึกษาเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ ที่อยู่นอกระบบ โรงเรียนให้ได้รับการศึกษาที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีพื้นฐานในการเรียนรู้ รู้จักคิดเป็น เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็น

ประโยชน์ และทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งมีโอกาสพัฒนาทักษะด้านอาชีพตามความจำเป็นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 : 39)

จากคำแถลงนโยบายของรัฐบาลเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2538 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2538 : 8) ได้แสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า “ผลักดันให้มีการปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ โดยเน้นการพัฒนาทักษะการคิด และการวิเคราะห์การเรียนรู้จากประสบการณ์และของจริง ควบคู่กันไปกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริม สนับสนุนการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยใช้สื่อและเทคโนโลยีการสอนทางไกลระบบอาจารย์สั่งจอร์”

นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2530 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจในอัตราที่สูง ทั้งนี้เกิดจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในระบบการผลิตสินค้าและบริการส่วนใหญ่ของประเทศ จากระบบการผลิตที่ใช้แรงงานมาก (Labor Intensive) มาเป็นระบบการผลิตที่ใช้ทุนและเทคโนโลยีสูง (Capital Intensive) จึงเป็นผลให้เกิดความต้องการแรงงาน โดยเฉพาะกำลังคนในระดับช่างเทคนิค (Technician) ระดับช่างฝีมือ (Skilled Labor) และระดับกึ่งฝีมือ (Semi-skilled Labor) ในสาขาอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ตลอดจนธุรกิจบริการต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากปัญหาการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ทั้งเรื่องของระบบการศึกษา หลักสูตร และระยะเวลาการศึกษา ที่ยังไม่คล่องตัว หรือไม่สามารถปรับหลักสูตรเพื่อผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการได้ การจัดการศึกษาในรูปแบบของการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงเข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนากำลังคนมากยิ่งขึ้น

กรมอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหลักภาครัฐบาลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางด้านวิชาชีพ เพื่อผลิตกำลังคนระดับกลางและระดับสูงให้สามารถสนองความต้องการของตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งมีการผลิตบุคลากรหลายสาขาวิชาชีพ มากกว่าร้อยละ 50 ของกำลังคนทั้งหมดที่เข้าสู่ตลาดแรงงานแต่ละปี (กรมอาชีวศึกษา. 2533 : 1) สำหรับการดำเนินงานของกรมอาชีวศึกษาในแผนพัฒนาอาชีวศึกษาระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาในด้านของปริมาณ และคุณภาพ ให้สามารถผลิตกำลังคนให้

สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและบริการ โดยเน้นการให้ความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และการปลูกฝังนิสัยในการทำงาน เพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข ภายใต้การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข พร้อมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมการวิเคราะห์ วิจัย การบริการ วิชาชีพชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม โดยได้กำหนดนโยบายการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลและเพื่อพัฒนาอาชีพ ด้วยการเร่งรัดพัฒนาการผลิตกำลังคนให้มีความรู้ ทักษะ สอดคล้องกับการขยายตัวของเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และการประกอบอาชีพอิสระ รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพอย่างกว้างขวางแก่ทุกกลุ่มคน (กรมอาชีวศึกษา. 2535 : 44)

จากนโยบายของรัฐบาลในการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชน ทำให้มีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มมากขึ้น แต่บุคคลเหล่านี้ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นได้ทั้งหมด อันเนื่องมาจากสถาบันทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นนั้น มีความจำกัดในเรื่องของจำนวนสถานศึกษา อาคารสถานที่ จำนวนห้องเรียน วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากร ซึ่งทำให้ไม่สามารถรองรับความต้องการในการศึกษาต่อของประชาชนได้ อย่างทั่วถึง ดังนั้น จากนโยบายของรัฐบาลในอันที่จะสนับสนุนการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมถึงแนวความคิดเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต กรมอาชีวศึกษาจึงได้สนองนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีพให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยได้นำวิธีการจัดการศึกษาทางไกล (Distance Learning) เข้ามาใช้

กรมอาชีวศึกษาได้กำหนดกรอบความคิดในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาทางไกลขึ้น เพื่อการพัฒนาคุณภาพประชากร ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุขตามสมควรแก่สภาพในสังคมแห่งยุคโลกาภิวัตน์ การพัฒนากำลังคน (Manpower) ประจำการในตลาดแรงงานให้สามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ การกระจายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพให้กับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส การใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างหน่วยงานอื่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีทางการศึกษาทุกรูปแบบตามความเหมาะสม รวมถึงเป็นการช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู ครูภัณฑ์ วัสดุ และอุปกรณ์อื่น ๆ ในการจัดการอาชีวศึกษา

การจัดการศึกษาทางไกลของกรมอาชีวศึกษาจะสามารถผลิตกำลังคน สนองตอบตามความต้องการของตลาดแรงงาน และเป็นการรองรับนโยบายการศึกษาต่อเนื่อง 12 ปี

อีกทั้งเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพให้กับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งจะช่วยให้ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพื่อการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

กรมอาชีวศึกษาได้ดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาทางไกลขึ้นในหน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัด ระยะเริ่มแรกรวม 27 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก มหานคร วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี วิทยาลัยเทคนิคสมุทรสาคร วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ วิทยาลัยเทคนิคระยอง วิทยาลัยเทคนิคตรัง วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษกหนองจอก วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง วิทยาลัยสารพัดช่างนครราชสีมา วิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช วิทยาลัยสารพัดช่างบรรหาร-แจ่มใส วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว ศูนย์นิเทศอาชีวศึกษาภาคกลาง ศูนย์นิเทศอาชีวศึกษาภาคตะวันออกและกลางบางส่วน ศูนย์นิเทศอาชีวศึกษาภาคใต้ ศูนย์นิเทศอาชีวศึกษาภาคเหนือ ศูนย์นิเทศอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และศูนย์การเรียนอาชีวศึกษาทางไกล หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา โดยกำหนดเปิดทำการสอนในปีการศึกษา 2541 เป็นแห่งแรกที่วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาทางไกลในหน่วยงาน และสถาบันของกรมอาชีวศึกษาทั้ง 27 แห่งดังกล่าว เป็นการจัดการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยดำเนินการเป็น 2 รูปแบบ คือ จัดการเรียนการสอนเป็นรายวิชา และจัดการเรียนการสอนครบตามแผนการเรียนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม ใน 4 สาขาวิชาด้วยกัน คือ สาขาวิชาช่างยนต์ สาขาวิชาช่างไฟฟ้า สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาวิชาพาณิชยกรรม

การจัดการอาชีวศึกษาทางไกลนี้ เป็นวิธีการจัดการศึกษาวิชาชีพแบบนอกระบบที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้าไปเรียนในระบบชั้นเรียนมีโอกาสศึกษาหาความรู้ โดยศึกษาจากสื่อประเภทต่าง ๆ ประกอบเอกสารสิ่งพิมพ์ และจากการประชุมคณะกรรมการอาชีวศึกษาทางไกล เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2538 เกี่ยวกับโครงการจัดอาชีวศึกษาทางไกล ได้กล่าวถึงวิธีดำเนินการและกิจกรรมหลักของโครงการในเอกสารรายงานการประชุมของคณะกรรมการอาชีวศึกษาทางไกล ครั้งที่ 2/2538 ดังนี้ (กรมอาชีวศึกษา. 2538ก : 14)

1. จัดหาครุภัณฑ์ ได้แก่ ครุภัณฑ์สำหรับผลิตสื่อการเรียนการสอนระบบทางไกล ครุภัณฑ์สำหรับการเรียนการสอน และครุภัณฑ์สำนักงาน

2. ผลิตชุดวิชาและสื่อการเรียนการสอนทางไกลใน 4 สาขาวิชา ๆ ละ 30 ชุด รวม 120 ชุด

3. พัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ ในการจัดการเรียนการสอนระบบทางไกล จำนวน 400 คน โดยจัดอบรมสัมมนาภายในประเทศ 8 ครั้ง จัดอบรมดูงานต่างประเทศ 2 ครั้ง

4. การจัดการสอนทางไกล ระยะทดลองเปิดสอน 4 สาขาวิชา คือ สาขาวิชา ช่างยนต์ สาขาวิชาช่างไฟฟ้า สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาวิชาพาณิชยการ ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 27 แห่ง กระจายทั้ง 5 กลุ่มอาชีวศึกษาภาค สาขาวิชาละ 40 คน และสามารถเปิดสอนได้ทุกสาขาวิชา และทุกสถานศึกษาในระยะปลายโครงการ

การศึกษาอาชีวศึกษาทางไกล เป็นระบบการจัดการศึกษาใหม่ของกรมอาชีวศึกษา ที่มุ่งจัดให้ผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยเฉพาะผู้ที่กำลังประกอบอาชีพอยู่ในสถานประกอบการเป็นหลัก ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษารูปแบบอาชีวศึกษาทางไกลของกรมอาชีวศึกษาเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน และสนองความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะศึกษาถึงความสนใจของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการที่มีต่อการจัดอาชีวศึกษาทางไกลของกรมอาชีวศึกษา เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดการศึกษาแบบอาชีวศึกษาทางไกล ในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ให้สอดคล้องตรงกับความต้องการของผู้เรียน และตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างทั่วถึงต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดความมุ่งหมายเป็น 3 ประการ คือ :-

1. เพื่อสำรวจความสนใจของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการในการเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรการอาชีวศึกษาทางไกล ของกรมอาชีวศึกษา

2. เพื่อจำแนกความสนใจของผู้ใช้แรงงานในการเข้าศึกษาต่อหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล ตามตัวแปรด้านข้อมูลส่วนตัว และตามสาขาวิชาชีพที่เปิดสอน

3. เพื่อประมวลความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ของผู้ใช้แรงงาน เกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาทางไกล ของกรมอาชีวศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าให้ประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพของกรมอาชีวศึกษา ดังนี้

1. ประโยชน์ในทางปฏิบัติ ผลการศึกษาให้ประโยชน์โดยตรงต่อกรมอาชีวศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อวางแผนในการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพแบบอาชีวศึกษาทางไกล ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้เรียน และตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

2. ประโยชน์ในทางวิชาการ เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการอาชีวศึกษาทางไกล ซึ่งเป็นการจัดการศึกษานอกระบบด้านอาชีพ จึงเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในสาขาการศึกษานอกโรงเรียนอีกโสดหนึ่ง

3. ประโยชน์ในทางการวิจัย ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการนำเสนอข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การศึกษาวิจัย ในด้านการอาชีวศึกษาทางไกลให้กว้างขวางและลึกซึ้งต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะจ่งเลือกศึกษาเฉพาะในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก เป็นจังหวัดเป้าหมายในการจัดอาชีวศึกษาทางไกลของกรมอาชีวศึกษา จังหวัดปทุมธานีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ ในการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกศึกษาในท้องที่ 3 อำเภอที่มีโรงงานตั้งอยู่หนาแน่น คือ อำเภอคลองหลวง อำเภอลำลูกกา และอำเภอธัญบุรี ซึ่งเป็นอำเภอเป้าหมายของการจัดอาชีวศึกษาทางไกล

เพราะมีผู้ใช้แรงงานอยู่เป็นจำนวนมาก มี โรงงานอุตสาหกรรมกระจุกตัวอยู่หนาแน่นกว่า
อำเภออื่น ๆ

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรเป้าหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใช้แรงงานในสถาน
ประกอบการในพื้นที่ 3 อำเภอของจังหวัดปทุมธานี คือ อำเภอลองหลวง อำเภอลำลูกกา
และอำเภอธัญบุรี จากสถิติแรงงานในจังหวัดปทุมธานี ปี พ.ศ. 2539 มีโรงงานตั้งอยู่ทั้งสิ้น
จำนวน 1,531 แห่ง มีผู้ใช้แรงงานประมาณ 200,000 คน (อุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี.
2539)ในการศึกษาครั้งนี้ ได้เจาะจงศึกษาเฉพาะผู้ใช้แรงงานที่มีพื้นฐานการศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 3) ขึ้นไป เพราะเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่มีคุณสมบัติด้านวุฒิการ
ศึกษาที่สามารถเข้าร่วมในหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
คาดว่าจะมีจำนวนผู้ใช้แรงงานที่มีคุณสมบัติดังกล่าวประมาณ 1 ใน 2 ของผู้ใช้แรงงานทั้งหมด
หรือประมาณ 100,000 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ทำการศึกษา ได้แก่ ความสนใจของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการที่
มีต่อการจัดอาชีวศึกษาทางไกลของกรมอาชีวศึกษา โดยมีประเด็นเนื้อหาในการศึกษา ดังนี้

- 1) ความสนใจของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการในการเข้าศึกษาต่อ ใน
หลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล ของกรมอาชีวศึกษา
- 2) ความสนใจของผู้ใช้แรงงานในการเข้าศึกษาต่อหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล
ในสาขาวิชาชีพที่เปิดสอน และเนื้อหาของหลักสูตร
- 3) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการเกี่ยวกับ
การจัดอาชีวศึกษาทางไกลของกรมอาชีวศึกษา เช่น สถานที่เรียน ครูและวิทยากร วิธีเรียน
สื่อการเรียน กระบวนการวัดผล

4. ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาครั้งนี้อยู่ในช่วงเดือนสิงหาคม - กันยายน 2540 ซึ่งเป็นช่วงที่ทำการเก็บข้อมูลเพื่องานวิจัยในครั้งนี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสนใจ ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง ความสนใจของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการในการเข้าศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่งจัดโดยกรมอาชีวศึกษา การศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งขอบเขตของความสนใจออกเป็น 4 เนื้อหา คือ ความสนใจในการเข้าเรียนโดยทั่วไป ความสนใจในเนื้อหาหลักสูตร ความสนใจในสาขาวิชาที่เปิดสอน และความสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอน

1.1 ความสนใจในการเข้าเรียนโดยทั่วไป หมายถึง ความสนใจที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล

1.2 ความสนใจในเนื้อหาหลักสูตร หมายถึง ความสนใจในเนื้อหาการเรียนในรายวิชาในหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล

1.3 ความสนใจในสาขาวิชาที่เปิดสอน หมายถึง ความสนใจที่จะเลือกเรียนในสาขาวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในที่นี้หมายถึง สาขาวิชาช่างยนต์ สาขาวิชาช่างไฟฟ้า สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาวิชาพาณิชยกรรม ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่กรมอาชีวศึกษาเปิดสอนทางไกลในระยะเริ่มต้นโครงการ

1.4 ความสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ความสนใจในวิธีเรียน เวลาเรียน หน่วยกิต โครงสร้างของหลักสูตร การฝึกงาน การเข้าเรียน การประเมินผลการเรียน และการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

2. ผู้ใช้แรงงาน หมายถึง บุคคลผู้มีอาชีพรับจ้างใช้แรงงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี ในการศึกษาครั้งนี้ถือเอาผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีคุณสมบัติสามารถเข้าเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกลของ กรมอาชีวศึกษาได้

3. สถานประกอบการ หมายถึง โรงงานอุตสาหกรรม และสถานประกอบการ
ธุรกิจเกี่ยวกับการบริการต่าง ๆ ที่ผู้ใช้แรงงานประกอบอาชีพอยู่

4. หลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล หมายถึง หลักสูตรระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพ (ปวช.) ที่กรมอาชีวศึกษาจัดขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ประกอบกิจการ
สามารถเข้าเรียนต่อในวิชาชีพสาขาดัง ๆ โดยใช้การเรียนการสอนทางไกล

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความสนใจของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการที่มีต่อการจัดอาชีวศึกษาทางไกลของกรมอาชีวศึกษาในครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. สภาพทั่วไปและสภาพแรงงานในจังหวัดปทุมธานี
2. ความรู้เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน
3. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกรมอาชีวศึกษา
4. การศึกษาทางไกล
5. หลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพทั่วไปและสภาพแรงงานในจังหวัดปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ 1,528 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือประมาณ 27.8 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดฉะเชิงเทรา พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มริมสองฝั่งแม่น้ำ โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านใจกลางจังหวัดในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี และอำเภอสามโคก ทำให้พื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ฝั่งตะวันตกของจังหวัดหรือบนฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว กับพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมือง และอำเภอสามโคก กับฝั่งตะวันออกของจังหวัด หรือฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมืองบางส่วน อำเภอธัญบุรี อำเภอกลองหลวง อำเภอหนองเสือ อำเภอลำลูกกา และบางส่วนของอำเภอสามโคก

จากข้อมูลของจังหวัดปทุมธานีปี พ.ศ. 2537 มีครัวเรือนทั้งสิ้น 106,422 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 502,347 คน เป็นเพศชายจำนวน 249,909 คน และเพศหญิงจำนวน 252,438 คน มีประชากรอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล 14,717 คน ในเขตสุขาภิบาล 217,923 คน และอาศัยในเขตชนบทนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล 269,707 คน ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ยทั้งจังหวัดเท่ากับ 330.29 คน ต่อพื้นที่

จังหวัดปทุมธานีมีสถานศึกษาในระบบโรงเรียนทั้งของรัฐบาลและเอกชนรวมทั้งสิ้น 264 แห่ง จำนวนนักเรียนนักศึกษาประมาณ 130,000 คน จำนวนครู - อาจารย์ประมาณ 7,500 คน การจัดการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับอนุบาลและประถมศึกษา รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษา สำหรับระดับอุดมศึกษามีสถานศึกษาถึง 11 แห่ง ซึ่งรวมทั้งที่จัดสอนถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ด้วย นอกจากการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนแล้วจังหวัดปทุมธานียังจัดให้มีการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสแก่ประชาชนให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง

สภาพเศรษฐกิจของจังหวัดปทุมธานี แต่เดิมโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมได้แก่ การทำนา ทำสวน ทำไร่ ผลผลิตที่ได้และเป็นที่รู้จักกันดีและมีปริมาณมากพอที่จะทำรายได้ให้กับจังหวัด คือ ส้ม แตงโม กล้วยหอม เมื่อเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศเพิ่มมากขึ้น ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดจึงหันมาประกอบอาชีพอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรม

จากการที่จังหวัดปทุมธานีเป็นเมืองปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร จึงมีความเจริญเติบโตและความก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านปริมาณและความทันสมัยด้านการผลิต การขยายโรงงานอุตสาหกรรม การติดต่อธุรกิจ การคมนาคม การขนส่งกับกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงสามารถทำได้สะดวก เนื่องจากจังหวัดปทุมธานีตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม จึงทำให้มีการขยายตัวทางภาคอุตสาหกรรม และพาณิชยกรรมอย่างต่อเนื่องตลอดมา มีการลงทุนจากต่างประเทศ และในประเทศ เพื่อการส่งออกและเพื่อจำหน่ายในประเทศ มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ประกอบการผลิต ภาคเอกชนได้จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นที่นวนครและที่ตำบลบางกะดี เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ลงทุนด้านอุตสาหกรรม ดังนั้น แนวโน้มความหนาแน่นของประชากรในเขตพื้นที่อำเภอคลองหลวง อำเภอเมือง อำเภอธัญบุรี อำเภอลำลูกกา และอำเภอลาดหลุมแก้ว จึงสูงขึ้น

เรื่อย ๆ ปัจจุบันจังหวัดปทุมธานีเป็นแหล่งตลาดแรงงานขนาดใหญ่แห่งหนึ่งของประเทศ มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากจังหวัดต่าง ๆ เข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก จนถึงขณะนี้ มีสถานประกอบการด้านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และการก่อสร้างอยู่เป็นจำนวนมาก กล่าวคือ แรงงานในระบบเศรษฐกิจของจังหวัดปทุมธานีจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ แรงงานด้านเกษตรกรรม แรงงานด้านอุตสาหกรรม และแรงงานด้านการบริการ มีโรงงานอุตสาหกรรมจำแนกออกเป็นอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ และมีแหล่งนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ 2 แห่ง คือ นิคมอุตสาหกรรมนวนคร และนิคมอุตสาหกรรมบางกะดี (สภาอุตสาหกรรมกลุ่มท้องที่จังหวัดปทุมธานี. 2539 : 11)

ความรู้เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ปัจจุบันการศึกษานอกระบบโรงเรียน (Nonformal Education) เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายทั่วประเทศ ซึ่งถือเป็นความสำคัญและความจำเป็นอย่างมากสำหรับยุคของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงได้เข้ามามีบทบาทต่อการจัดการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้กับบุคคลโดยทั่วไป ทุกเพศ ทุกวัย ได้ศึกษาหาความรู้ตามความต้องการ ความถนัด และความสนใจ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มยุรี จารุพาน (2520 : 50) กล่าวไว้ในวารสารการศึกษาแห่งชาติว่า การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยเสริมความรู้ ความคิด ทักษะ และทักษะต่าง ๆ ให้มนุษย์รู้จักตนเองตลอดจนสังคม และพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าไปในแนวทางที่พึงประสงค์ เป็นการศึกษาในรูปแบบของการศึกษานอกระบบโรงเรียน เนื่องจากเหมาะสมกับผู้ใช้แรงงาน อันเป็นคนที่อยู่นอกโรงเรียน ไม่มีโอกาสที่จะได้ศึกษาเพิ่มเติมในระบบโรงเรียนปกติ อีกทั้งในสภาพที่เขามีข้อจำกัดในเรื่องเวลา และต้องการนำความรู้ไปใช้ได้ทันทีในการทำงาน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้การศึกษาในระบบโรงเรียนไม่สามารถตอบสนองได้

ทองอยู่ แก้วไทรฮะ (2525 : 17) กล่าวว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงเป็นความหวังใหม่ในวงการการศึกษาที่จะเป็นกลไกในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพของประชาชน

การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในปัจจุบันมุ่งที่จะให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างครบวงจรของการศึกษา โดยผสมผสานการศึกษาในระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาแบบธรรมชาติเข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ประชาชนจะได้รับการศึกษา 3 ลักษณะ ได้แก่ การให้ความรู้พื้นฐาน การให้ข่าวสารข้อมูล และการให้ความรู้และทักษะอาชีพ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535 : 9)

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ คือ

แม็คคอล (บุญเลิศ นาคแก้ว. 2524 : 112 ; อ้างอิงมาจาก McCall.) กล่าวว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งหลายซึ่งอยู่นอกระบบชั้นเรียนของโรงเรียนภาคปกติอื่น ๆ การศึกษานอกโรงเรียนคำนี้มีความหมายกว้างขวางมาก หมายถึงการศึกษาทุกอย่าง การเรียนรู้จากพ่อ-แม่ การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้จากเพื่อน ๆ การเรียนรู้จากสื่อมวลชน การเรียนรู้จากผู้ใหญ่ และหน่วยพัฒนาต่าง ๆ การเรียนรู้จากการฝึกงาน การเรียนรู้จากสมาชิกกลุ่มหนุ่มสาว

ฟิลลิป คูมส์ (พุทธชาติ ราชปรีชา. 2527 : 6 ; อ้างอิงมาจาก Coombs.) กล่าวว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนหมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกกระบวนการศึกษาปกติ ไม่ว่ากิจกรรมนั้นจะจัดขึ้นเป็นกิจกรรมหนึ่งต่างหาก หรือจัดเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของกิจกรรมใหญ่อื่น ๆ เป็นกิจกรรมที่มุ่งบริการกลุ่มผู้เรียนที่ถูกกำหนดเป็นเป้าหมายและอย่างมีความมุ่งหมาย

ถวัลย์ คุ่มกลาง (2532 : 13) กล่าวว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง กิจกรรม หรือประสบการณ์ที่จัดขึ้นนอกโรงเรียนปกติ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความสามารถ และเจตคติที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อันจะเป็นการปรับปรุงมาตรฐานชีวิตให้ดีขึ้น และมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้น

จากความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของนักการศึกษาที่กล่าวมานี้จะเห็นว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนหมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้กับผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ รวมถึงทุกระดับฐานะทางเศรษฐกิจที่มีความประสงค์จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ตามความสนใจ ความถนัด ค่านิยม สภาพการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และทางเศรษฐกิจของประเทศด้วยการนำเทคนิค วิธีการ วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนต่าง

ๆ มาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ประสบการณ์ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพ เพื่อเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศ ตลอดจนก้าวไปสู่การร่วมพัฒนาประเทศในด้านของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีรูปแบบการจัดที่หลากหลาย เป็นประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อคนทุกกลุ่มโดยทั่ว สำหรับรูปแบบของการจัดนั้นมีความแตกต่างกันออกไปตามสภาพการณ์ ซึ่งบุญเลิศ นาคแก้ว (2524 : 102) ได้จัดแบ่งประเภทของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้เป็น 3 ประเภท คือ

1. แบบที่จัดเป็นแบบแผน คือ มีการจัดเป็นชั้นเรียน มีหลักสูตรกำหนดไว้อย่างแน่นอน เป็นหลักสูตรที่จัดขึ้นให้กับประชาชนที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาในโรงเรียนภาคปกติ ผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรตามหลักสูตรนี้ มีศักดิ์และสิทธิ์เท่ากับผู้เรียนจากโรงเรียนภาคปกติ

2. แบบที่จัดเป็นแบบแผนพอประมาณ การจัดหลักสูตรประเภทนี้มักทำตามความต้องการของประชาชน เป็นการจัดหลักสูตรระยะสั้น ๆ 5-10 ชั่วโมง, 100-150 ชั่วโมง หรือประเภท 3 เดือน, 6 เดือน

3. แบบไม่เป็นแบบแผน การจัดประเภทนี้เป็นการจัดแบบไม่มีชั้นเรียน จัดให้กับคนจำนวนมาก ๆ ที่ไม่มีโอกาสศึกษาแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียนทั้งสองประเภทข้างต้น ซึ่งอาจเป็นเพราะไม่มีเวลา หรือชั้นเรียนอยู่ห่างไกล ช่วงเวลาเรียนไม่สอดคล้องเหมาะสมกับเวลาที่ตนจะเรียน แต่ก็สามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยการฟังทางวิทยุ ดูโทรทัศน์ และอ่านหนังสือประกอบ เป็นต้น

รัตนา พุ่มไพศาล (2528 : 34-35) แบ่งประเภทของบริการหรือกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนออกเป็น 6 ประเภท โดยคำนึงถึงหน้าที่ของการศึกษาที่จัดขึ้นด้วยการนำวัตถุประสงค์ ผสมกับเนื้อหาของการจัดการศึกษาเป็นเกณฑ์การแบ่งประเภทได้แก่

1. ด้านการศึกษาสามัญ หรือความรู้พื้นฐาน
2. การศึกษาด้านอาชีพ รวมทั้งการเกษตรและสหกรณ์ โดยมุ่งพัฒนาความรู้และทักษะที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและทักษะที่เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ
3. การศึกษาสำหรับการพัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อม

4. การศึกษาสำหรับปรับปรุงความเป็นอยู่ในครอบครัว
5. การศึกษาประเภทที่มุ่งเสริมสร้างเสริมความสมบูรณ์แห่งชีวิต
6. การศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการและเพิ่มผลผลิต เพิ่มประสิทธิภาพและความมั่นคงในวงการอุตสาหกรรมและการค้า

ถวัลย์ คุ่มกลาง (2532 : 13 - 14) สรุปลักษณะสำคัญของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ดังนี้

1. รูปแบบการจัด การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษาที่มีรูปแบบไม่แน่นอนและรูปแบบการจัดก็แตกต่างกันออกไป เป็นการจัดเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายหลายประการตามความประสงค์ของผู้จัดและผู้รับ เป็นการเสริมให้การศึกษาในโรงเรียนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
2. สถาบันที่รับผิดชอบ สถาบันที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีมากมายหลายหน่วยงาน ทั้งหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานของเอกชน
3. หลักสูตร หลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียนยืดหยุ่นได้มาก บางแห่งอาจจะเข้มงวดเกี่ยวกับการกำหนดการเรียนการสอน มีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้าช่วย แต่บางแห่งก็ไม่เข้มงวดในเรื่องเหล่านี้ สามารถสร้างหลักสูตรจากความต้องการของผู้เรียนได้
4. วิธีสอน การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีความแตกต่างกันออกไปตามลักษณะความเหมาะสม บางครั้งจำเป็นต้องสอนในห้องเรียนระหว่างครูกับผู้เรียน แต่ในบางครั้งอาจจะต้องใช้การฝึกอบรม การสาธิต การศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ เรียนด้วยตนเอง รวมทั้งการใช้โสตทัศนศึกษาและสื่อมวลชนเข้ามาช่วย
5. ครูผู้สอน อาจใช้ครูที่เรียนมาและมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาโดยตรงหรืออาจเป็นผู้ที่ได้รับความรู้จากประสบการณ์ในการทำอาชีพของตนเองก็ได้
6. เนื้อหาวิชา อาจมีเนื้อหาวิชาที่เน้นหนักทางภาคทฤษฎี หรือภาคปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ส่วนใหญ่จะเน้นหนักในด้านที่สามารถให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
7. ระยะเวลา ระยะเวลาขึ้นอยู่กับชนิดและลักษณะของวิชา ไม่มีการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้เรียน ระยะเวลาในการเรียนจะยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน

8. ความยืดหยุ่นของการจัด โครงการต่าง ๆ ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน มักจะจัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ วัน เวลา สถานที่ หลักสูตร วิธีสอนและอื่น ๆ จึงมีความยืดหยุ่นมาก

9. การปรับระดับ การปรับระดับการศึกษานอกระบบโรงเรียนอาจจะพัฒนาไปสู่การศึกษาในโรงเรียน หรือมีการสลับสับเปลี่ยนรายวิชากันได้ทั้งหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียน

10. ความสามารถและคุณวุฒิ การศึกษานอกระบบโรงเรียนมักจะมี การประเมินผลในระยะสั้น ๆ วุฒิบัตรหรือประกาศนียบัตรที่ได้ไมถือว่าเป็นเรื่องสำคัญมากนัก ความรู้ ความสามารถขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีขอบเขตที่กว้างขวาง และเอื้ออำนวย ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้แก่บุคคลทุกชั้น แตกต่างกันไปตามแต่ความต้องการ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้วางแนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ดังนี้ (จรูญ พานิชย์ผลินไชย. 2528 : 25)

1. การศึกษานอกระบบโรงเรียน ควรมุ่งที่จะให้เกิดประโยชน์กับประชาชนให้มากที่สุด ให้สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปช่วยปรับปรุงความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยเฉพาะช่วย บรรเทาปัญหาความแตกต่างในด้านรายได้ของประชาชน

2. ควรจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้สัมพันธ์กับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ของประเทศ ควรส่งเสริมในด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการ ของประเทศและประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะในด้านอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม ซึ่งสืบเนื่องและส่งเสริมซึ่งกันและกัน

3. ควรเน้นให้เห็นความสำคัญของการให้ความรู้ ความชำนาญ ตลอดจนการ สร้างสรรค์ทัศนคติที่มุ่งประโยชน์ในการสร้างความเจริญมั่นคงให้แก่ส่วนรวมนอกเหนือไป จากการเรียนเฉพาะบุคคล

4. ควรเร่งส่งเสริมในการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมที่ดีของไทย ทั้งในด้านวัตถุและ จิตใจในขณะเดียวกันก็มุ่งที่จะเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่เหมาะสมควบคู่ไปกับการรับรู้ทางวิชา สามัญและวิชาชีพ

5. ควรกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาของหลักสูตร และการดำเนินงานให้สนองความต้องการของส่วนบุคคลและส่วนรวม ทั้งในสังคมในเมืองและชนบท ทั้งนี้ หลักสูตรและการดำเนินงานจะแตกต่างกันออกไปตามสภาพความเป็นอยู่

6. ควรมุ่งส่งเสริมให้คนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ รู้จักแก้ปัญหา รู้จักตัดสินใจ สามารถปรับตัว และภาวะแวดล้อมให้เข้ากับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพร้อม ๆ กับการให้ความรู้ทางเนื้อหาวิชา

7. ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ควรพิจารณากำหนดเนื้อหา เน้นเรื่องที่จะช่วยแก้ปัญหาเร่งด่วนของประเทศ ในเรื่องของการวางแผนครอบครัว เศรษฐกิจ เบื้องต้น การสงวนทรัพยากรธรรมชาติ และการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม ประชาธิปไตย ในแง่ของสิทธิการปกครองและในแง่ของการดำเนินชีวิต ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ

8. การกำหนดโครงการดำเนินงานกับประชาชนเป็นแผนระยะยาว เพื่อให้งานต่าง ๆ สืบเนื่องกัน เป็นการสร้างความศรัทธา ความเชื่อถือในด้านประชาชนผู้รับบริการ และหากไม่จำเป็นไม่ควรเลิกล้มโครงการกลางคัน

9. ควรหาวิธีการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และช่วยตนเองบ้าง ถ้าเป็นไปได้ควรพยายามส่งเสริมให้ประชาชนรับช่วงการดำเนินงานต่อไปเองได้

อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกรมอาชีวศึกษา

กรมอาชีวศึกษาจัดตั้งขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2484 กระทรวงธรรมการ ได้ยุบกรมศึกษาธิการลงแล้วตั้งกรมใหม่ขึ้น 2 กรม คือ กรมสามัญ มีหน้าที่จัดการศึกษาสายสามัญ และกรมวิชาการ มีหน้าที่จัดการศึกษาสายอาชีพ จัดสอบไล่ ทำตำรา ต่อมาเห็นว่ากรมวิชาการมีภาระด้านการจัดอาชีวศึกษามาก จึงได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ปีพุทธศักราช 2484 ตราขึ้นเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2484 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือ วันที่ 19 สิงหาคม 2484 กระทรวงธรรมการได้เปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงศึกษาธิการ และตั้งกรมอาชีวศึกษาขึ้นแทนกรมวิชาการ ส่วนกองวิชาการนั้นจัดเป็นกองหนึ่งในกรมอาชีวศึกษา แบ่งส่วนราชการออกเป็น 3 กอง คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองโรงเรียน และกองวิชาการ

ผลกระทบจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้โรงเรียนอาชีวศึกษาบางแห่งต้องยุบเลิกไป เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงในปี พุทธศักราช 2488 กรมอาชีวศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงเรื่อยมาจนปี พุทธศักราช 2515 ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 272 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2515 ได้จัดแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษาออกเป็น 9 กอง คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองออกแบบและก่อสร้าง กองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง กองแผนงาน กองบริการเครื่องจักรกล หน่วยงานพิเศษ กองโรงเรียน และ กองวิทยาลัย

จนกระทั่งในปีพุทธศักราช 2533 กรมอาชีวศึกษาได้มีการจัดตั้งหน่วยงานระดับ กองเป็นการภายใน คือ กองการศึกษาอาชีพ โดยให้แยกความรับผิดชอบจากกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา เพื่อกำกับดูแลสถานศึกษาประเภทวิทยาลัยสารพัดช่าง และวิทยาลัยการอาชีพ

การอาชีวศึกษา หรือ Vocational Education คือ กระบวนการเรียน การฝึก ทักษะการสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่ง โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์เพื่อการประกอบอาชีพ หรือศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ พื้นฐานความรู้ของ ผู้เรียน ทักษะ และความรู้ใหม่ที่ได้รับเป็นตัวกำหนดประเภทของกำลังคน 5 ประเภท คือ (กรมอาชีวศึกษา. 2535 : 1)

1. วิศวกร/นักเทคโนโลยี (Engineer/Technologist)
2. ช่างเทคนิค (Technician)
3. ช่างฝีมือ (Skilled Worker)
4. ช่างกึ่งฝีมือ (Semi-skilled Worker)
5. แรงงานไร้ฝีมือ (Unskilled Worker)

การอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษา เพื่อเตรียมทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ทักษะเกี่ยวกับอาชีพ เพราะนอกจากจะบริหารราชการทั่วไปของกรมและราชการที่มีได้ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการใดในสังกัด โดยเฉพาะจัดและส่งเสริมการศึกษา วิชาชีพในระดับประกาศนียบัตร และหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรพิเศษ และปฏิบัติการอื่นใด ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวงมอบหมาย

ปัจจุบันการจัดการอาชีวศึกษามีความก้าวหน้าไปมาก จะเห็นได้จากการมาสมัคร เพื่อเข้ารับการศึกษานในสถาบันสังกัดกรมอาชีวศึกษาทั่วประเทศ ทุกระดับ ทุกประเภทวิชา

ในปี พ.ศ. 2537 จำนวน 302,590 คน รับไว้ได้เพียง 148,873 คน คิดเป็นร้อยละ 49.19 จากจำนวนผู้ที่ประสงค์จะเข้ารับการศึกษานอกระบบโรงเรียนในสถาบันการศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา (กรมอาชีวศึกษา. 2537 : 18)

จากแผนพัฒนาอาชีวศึกษาระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) เรื่อยมาจนถึงแผนพัฒนาอาชีวศึกษา ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) กรมอาชีวศึกษาได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ไว้ในรูปแบบของการจัดทำโครงการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น ได้แก่ โครงการอาชีวศึกษาเพื่อแก้ปัญหาความยากจนในชนบท (อศ.กช.) โครงการอาชีวศึกษาพัฒนา โครงการบริการทางวิชาการเกษตรเพื่อชุมชนและโครงการช่างฝึกหัดอาชีวเทคนิคเพื่อการพัฒนาชนบท

สำหรับการจัดอาชีวศึกษาทางไกล เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษาในรูปแบบของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งกรมอาชีวศึกษาได้เริ่มดำเนินการในช่วงปลายของแผนพัฒนาอาชีวศึกษา ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539)

การศึกษาทางไกล

การศึกษาทางไกล โดยทั่วไปใช้เรียกอย่างแพร่หลายกันอยู่ 3 คำ คือ การศึกษาทางไกล (Distance Education) การสอนทางไกล (Distance Teaching) และการเรียนรู้ทางไกล (Distance Learning) ไม่ว่าจะใช้คำเรียกใดก็จะมีคามหมายใกล้เคียงกัน แต่มีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกัน ดังนี้คือ (กรมอาชีวศึกษา. 2538 : 6)

1. การศึกษาทางไกล (Distance Education) หมายถึง ระบบของการจัดการศึกษาแบบหนึ่งที่ผู้สอนและผู้เรียนไม่ต้องมานั่งอยู่ในห้องเรียน คือ อยู่ห่างไกลจากกัน การจัดการเรียนอาศัยสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น สิ่งพิมพ์ เครื่องมือจักรกลและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ความหมายของการศึกษาทางไกลจึงมองความสำคัญ หรือมีจุดเน้นที่ระบบของการให้การศึกษาที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

2. การสอนทางไกล (Distance Teaching) หมายถึง กระบวนการเรียน การสอนที่มีความยืดหยุ่นในเรื่องของสถานที่ เวลา โดยถือเอาความสะดวกและความพร้อมของผู้เรียนเป็นหลัก ลักษณะการสอนที่สำคัญ คือ เปิดโอกาสให้เลือกวิธีการเรียนการสอนได้

อย่างกว้างขวาง ไม่ว่าผู้เรียนจะอยู่ที่ใด มีการใช้สื่อการเรียนหลาย ๆ อย่าง ผู้เรียนไม่ต้องมานั่งเรียนในห้องเรียน และไม่ต้องมีครูสอนประจำ

3. การเรียนรู้ทางไกล (Distance Learning) หมายถึง รูปแบบทางการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์จากสื่อการเรียนประเภทต่าง ๆ ผ่านทางระบบการสื่อสารมวลชน โดยไม่ต้องเข้าไปนั่งเรียนในห้องใดห้องหนึ่งหรือที่ใดที่หนึ่ง การเรียนรู้ทางไกลจึงมีจุดเน้นที่บุคคลแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อสารมวลชนประเภทต่าง ๆ นั้นเอง

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการศึกษาทางไกลไว้ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2527 : 1) ให้ความหมายของการศึกษาทางไกลว่า เป็น การศึกษาระบบเปิดที่เปิดโอกาสและขยายโอกาสให้ผู้เรียนไม่จำกัด เพศ วัย อาชีพ และ คุณวุฒิได้ศึกษาหาความรู้ โดยไม่ต้องเข้าเรียนในห้องเรียนปกติ แต่มีระบบให้ผู้เรียนที่อยู่ต่างถิ่น ต่างที่ สามารถศึกษาด้วยตนเอง

วิจิตร ศรีสอ้าน (2529 : 5) ให้ความหมายของการสอนทางไกลว่าเป็นระบบ การเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียน แต่อาศัยสื่อประสม อันได้แก่ สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการสอนเสริม รวมทั้งศูนย์บริการการศึกษาเป็นหลัก โดยมีมุ่งให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเองอยู่กับบ้าน ไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ

เบิร์จ และ เฟร (วิจิตร ศรีสอ้าน. 2534 : 7 อ้างอิงมาจาก Burge and Frewin 1985.) ให้คำอธิบายการศึกษาทางไกลว่า เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่สถาบันการศึกษาได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนซึ่งไม่ได้เลือกเข้าเรียน หรือไม่สามารถจะเข้าเรียนในชั้นเรียนที่มีการสอนตามปกติได้ กิจกรรมการเรียนที่จัดให้มีนี้จะมีการผสมผสานวิธีการที่สัมพันธ์กับ ทรัพยากร การกำหนดให้มีระบบการจัดส่งสื่อการสอน มีการวางแผนการดำเนินการ รูปแบบของทรัพยากร ประกอบด้วย เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อทัศนูปกรณ์ สื่อคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้เรียนอาจเลือกใช้สื่อเฉพาะตน หรือเฉพาะกลุ่มได้ ส่วนระบบการจัดส่งสื่อ นั้น ก็มีการใช้เทคโนโลยีนาโนชนิด สำหรับระบบบริหารก็มีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาทางไกลขึ้น เพื่อรับผิดชอบจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

เคย์ (กรมอาชีวศึกษา. 2538ก : 5 อ้างอิงมาจาก Kaye. 1985) กล่าวว่า การศึกษาทางไกล หมายถึง การศึกษาซึ่งครูผู้สอนมิได้ปรากฏตัวในสถานที่ที่การศึกษานั้นเกิดขึ้น หรือเป็นการศึกษาที่ครูผู้สอนอาจปรากฏตัวเป็นบางครั้ง หรือเพื่อทำงานบางอย่าง จากความ

หมายดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ การอยู่ห่างกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และเป็นการเปลี่ยนบทบาทของครูผู้สอน ซึ่งอาจจะพบปะกับผู้เรียนเพื่อปฏิบัติงานหรือการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียน

เชียรศรี วิวิธสิริ (2535 : 27) ได้ให้ความหมายของการศึกษาทางไกล ว่า หมายถึง การเรียนการสอนที่ผู้เรียน เรียนด้วยตนเองอย่างอิสระ โดยไม่ต้องติดต่อสื่อสารกับผู้สอนโดยตรง ทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยอาศัยสื่อต่าง ๆ กันเอง ไม่ต้องมานั่งเผชิญหน้ากันในห้องเรียน ผู้สอนและผู้เรียนจะอยู่ไกลกันในด้านระยะทาง ไม่นับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ลักษณะการจัดการศึกษาทางไกล

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (กรมอาชีวศึกษา. 2538ก : 7-8 อ้างอิงมาจาก ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2528) กล่าวว่า การเรียนรู้ในระบบทางไกลมีลักษณะที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกเรียนวิชาตามที่ตนเห็นสมควร วิธีการเรียนรู้จะเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้ การศึกษาทางไกลจะมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล กล่าวคือ ระบบการเรียนการสอนจะต้องให้ผู้เรียน เรียนด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความมั่นใจในความสำเร็จ จะช้าหรือเร็วตามความสามารถ ความพร้อม และความมุ่งมั่นของแต่ละบุคคล โดยไม่กระทบกระเทือนต่อภารกิจงานของตนเอง

2. ยึดหลักบูรณาการในการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรของการสอนทางไกลจะเป็นแบบบูรณาการวิชา ที่มีความสัมพันธ์ในเนื้อหา และประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

3. ยึดหลักการใช้สื่อประสม สื่อการศึกษาที่ใช้ในการสอนทางไกลจะต้องเป็นสื่อแบบประสม สื่อแต่ละประเภททำหน้าที่แตกต่างกันแต่สนับสนุนกัน โดยปกติสื่อที่ใช้ได้แก่ สื่อที่ส่งทางไปรษณีย์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อทางโทรทัศน์ สื่อโสตทัศนอุปกรณ์ประเภทอื่น ๆ และการพบกลุ่มโดยมีวิทยากรเป็นผู้ให้ความรู้หรือการสอนเสริม

4. ยึดหลักวิธีการจัดระบบในการถ่ายทอดความรู้ กล่าวคือ จะต้องมีการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ และประสบการณ์ พร้อมกับการประเมินผลที่อาศัยแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

วิจิตร ศรีสอาน (2534 : 1) กล่าวว่า การศึกษาในแบบการศึกษาทางไกลถือได้ว่าเป็นการศึกษาขยายวงโดยมุ่งขยายโอกาสแก่ผู้เรียนอย่างกว้างขวางทั่วถึงและเป็นธรรมชาติลดภาวะความจำกัดทั้งด้านกระบวนการ โครงสร้าง และสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ เน้นการใช้สื่อผสม มุ่งให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเองและขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่คนทั่วไปมากขึ้น

เคย์ และ รัมเบิล (กรมอาชีวศึกษา. 2538ก : 35-38 อ้างอิงมาจาก Kaye and Rumble. 1985) กล่าวถึงลักษณะของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกลว่า การเรียนทางไกลเป็นวิธีเรียนที่มุ่งพัฒนาความรู้ ของผู้เรียนแต่ละคนด้วยวิธีเรียนอย่างอิสระด้วยตนเอง การเรียนด้วยวิธีนี้ ผู้เรียนต้องมีแรงจูงใจ โดยเฉพาะสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ ได้วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนในมหาวิทยาลัยที่สอนในระบบการศึกษาทางไกล 10 แห่ง สรุปได้ดังนี้

1. เป็นผู้มีอายุระหว่าง 20 - 40 ปี
2. ส่วนใหญ่ศึกษาในลักษณะที่เรียนบางช่วงเวลา
3. เป็นนักศึกษาผู้ชายมากกว่าผู้หญิง
4. ใช้เวลาศึกษาที่บ้านเป็นหลักใหญ่
5. เป็นผู้มีความสนใจในการเรียนสูง
6. ผู้เรียนส่วนใหญ่มาจากกลุ่มที่มีความด้อยกว่าทางสังคม
7. พวกที่เรียนแบบสมัครเล่น หรือเรียนบางวิชา เช่น ผู้เรียนในวิชาที่จัดเพื่อการพัฒนาบุคลากรประจำการ บุคคลเหล่านี้มักจะเป็นผู้ที่มาจากตัวเมืองมากกว่าชนบท

วิจิตร ศรีสอาน และคณะ (2534 : 10-11) กล่าวถึงทักษะที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาที่เรียนในระบบทางไกล ว่า

1. ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนไว้แน่นอน
2. ต้องพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองที่จะเรียนด้วยตนเองได้
3. ต้องวางแผนจัดเวลาเรียนและยุทธวิธีการเรียน
4. ต้องพัฒนาทักษะการเรียนด้วยการอ่านและการวิเคราะห์ด้วยตนเอง จากเอกสารการสอนและสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รวมทั้งการรับฟังและรับชมรายการทางวิทยุกระจายเสียงและ

วิทยุโทรทัศน์ การใช้สื่อโสตทัศน เทปเสียง และวีดิทัศน์ การร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่ม การเข้าฝึกปฏิบัติตามลำพัง หรือการเข้าร่วมเป็นกลุ่ม

5. มีทักษะในการติดต่อกับอาจารย์ผู้สอนเสริม ด้วยการเขียนจดหมาย การติดต่อทางโทรศัพท์ หรือการร่วมประชุมแบบเผชิญหน้ากัน อาจารย์สอนเสริมอาจมีบทบาทหลายด้าน เช่น การแนะนำการเรียน การแก้ปัญหา การให้ข้อมูลย้อนกลับ การตรวจงานของผู้เรียน การทำหน้าที่เป็นวิทยากรและการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน เป็นต้น

โทนี เคย์ (สมหญิง เจริญจิตรกรรม. 2522 : 1) กล่าวถึงลักษณะของการจัดการศึกษาทางไกลว่า เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นในท้องถิ่นที่มีผู้เรียนอยู่กระจัดกระจาย และลดความสำคัญของการสอนแบบใช้ครูสอนนักเรียนโดยตรง

ปรัชญาการศึกษาทางไกล

การจัดการศึกษาทางไกลยึดถือแนวคิดแบบประสมประสานของหลักปรัชญาต่าง ๆ ตามแนวคิดและปรัชญาการศึกษานอกโรงเรียน ดังนี้

ปรัชญาการศึกษาทางไกลมีพื้นฐานจากแนวคิดเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต ที่ถือว่าการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการดำรงชีวิต การศึกษาต้องสนองตอบความต้องการของสังคมและมนุษย์อยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่แรกเกิดไปจนตาย ในด้านการจัดการศึกษาทางไกลนั้นได้ยึดหลักปรัชญาสาขาประสบการณ์นิยม (Pragmatism) เป็นหลักใหญ่ คือ (วิจิตร ศรีสอาน . 2534 : 18)

1. โรงเรียนและผู้เรียน สถาบันที่จัดการศึกษาทางไกลจะทำหน้าที่จัดสภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนให้แก่ผู้เรียน โดยพิจารณาถึงความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และการนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพเป็นสำคัญ โดยสถาบันที่จัดการศึกษาทางไกลจะไม่จัดการเรียนการสอนโดยตรง แต่จะจัดโครงสร้างและบริการการศึกษาให้ไกลตัวผู้เรียนมากที่สุด การจัดการเรียนการสอนโดยตรงจะกระทำผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อที่จัดส่งให้ผู้เรียนถึงบ้านอันได้แก่ เอกสารการสอน รายการวิทยุกระจายเสียง และรายการวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น

2. หลักสูตร หลักสูตรการศึกษาทางไกลมุ่งเน้นการจัดมวลงประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนในลักษณะบูรณาการ ทั้งในด้านเนื้อหาสาระและการใช้สื่อ กล่าวคือ ในด้านเนื้อหา

สาระได้หลอมรวมความรู้ในแขนงวิชาต่าง ๆ เข้าไว้รวมทั้งการประยุกต์แนวทางของการนำไปใช้เป็นประโยชน์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียน รู้ทั้งในด้านทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติ อันจะช่วยให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ในด้านการใช้สื่อก็มีการใช้สื่อหลายชนิด เพื่อเสนอเนื้อหาสาระ และประสบการณ์การเรียนรู้ในแง่มุมต่าง ๆ อันจะช่วยเพิ่มพูนทักษะ และความสามารถของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

3. การเรียนการสอน การศึกษาทางไกลเน้นการเรียนรู้โดยการแก้ปัญหา ดังจะเห็นจากการมีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติภายหลังจากการศึกษาเนื้อหาสาระในแต่ละเรื่อง การฝึกปฏิบัติและการทำกิจกรรมดังกล่าวล้วนแล้วแต่เป็นวิธีการที่นำการแก้ปัญหามาใช้เป็นพื้นฐานในด้านการเรียนการสอน โดยระบบทางไกลนั้นเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือ ผู้เรียนจะเริ่มต้นเรียนเมื่อใด เรียนที่ไหน และเรียนอย่างไรก็สุดแล้วแต่ผู้เรียน การเรียนจะไม่จำกัดอยู่กับเวลา สถานที่ และวิธีการ ตัวผู้เรียนจะเป็นผู้กำหนดสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เอง

สื่อสำหรับการศึกษาทางไกล

สื่อ (Medium) หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูลเพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เมื่อมีการนำสื่อมาใช้ในการเรียนการสอนจึงเรียกว่า สื่อการเรียนการสอน (Instructional Media) (รัตนา พุ่มไพศาล. 2528 : 5)

การเรียนการสอนทางไกลนั้น ไม่ได้เน้นเรื่องการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ดังนั้น สิ่งที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดก็คือ จะต้องอาศัยสื่อการเรียน ในการศึกษาทางไกลนั้น สื่อการเรียน (Instructional Media) เป็นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญมากในการเรียนการสอน เนื่องจากผู้เรียนจะต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์กับสื่อแทนการปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน สื่อจะช่วยเป็นตัวกลางของการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากผู้สอนไปยังผู้เรียน การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของสื่อ สื่อการเรียนที่ใช้ในการสอนทางไกลนั้นมีอยู่ด้วยกันหลายประเภท

คอดส์ (กรมอาชีวศึกษา. 2538 : 8-9 อ้างอิงมาจาก Dodds, 1985) กล่าวว่า トラバจนทุกวันนี้ยังไม่มีงานวิจัยใดชี้ให้เห็นว่าสื่อประเภทใดบ้างที่ได้มาตรฐาน ทั้งนี้เพราะว่าสื่อแต่ละประเภทก็มีข้อดีและข้อเสียในตัวของมันเอง และผลทางการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า

สื่อทุกประเภทสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างได้ผลในเกือบทุกสาขาวิชา ถ้าหากว่าได้มีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนและกับสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสม

เจนคินส์ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2528 : 39 อ้างอิงมาจาก Jenkins. 1986) ได้แบ่งสื่อการสอนออกเป็น 7 ประเภท คือ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์ สื่อเทป สื่อสไลด์และภาพนิ่ง เพลง ดนตรี ละคร และสุดท้ายสื่อการสอนเผชิญหน้า และเขาได้ศึกษาพบว่ารูปแบบการสอนทางไกลที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การสอนที่ใช้สื่อประสมที่ประกอบด้วยสิ่งพิมพ์ เอกสารและรายการวิทยุ รวมทั้งมีการสอนเสริม หรือพบกับผู้สอนเป็นครั้งคราว สื่อเอกสารเป็นสื่อที่ถาวรสามารถทบทวนได้ด้วยตนเอง เพราะถ้าเป็นสื่อวิทยุ หรือโทรทัศน์ เมื่อรายการผ่านไปแล้วย่อมไม่สามารถจะย้อนกลับมาศึกษาได้อีก

ปัจจุบันมีสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาโดยใช้สื่อการสอน ได้แก่ กรมการศึกษานอกโรงเรียน จัดโครงการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย กรมการฝึกหัดครู จัดโครงการวิชาชุดครูและการอบรมครูประจำการ โดยใช้ชุดการสอนทางไกล กรมการปกครอง จัดโครงการเรียนทางไปรษณีย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมราชา จัดการสอนทางไกลโดยใช้สื่อประสม สถาบันพัฒนาข้าราชการของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน จัดโครงการฝึกอบรมข้าราชการใหม่โดยใช้วิธีการสอนทางไกล (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2528 : 39)

การจัดการศึกษาทางไกลในประเทศไทย

ปัจจุบันมีสถาบันทางการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ จัดการศึกษาทางไกลในลักษณะต่าง ดังนี้ (การประชุมสัมมนาอาชีวศึกษาทางไกล. 2538 : 11-18)

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้นำเอาวิธีการศึกษาทางไกลเข้ามาเสริม โดยประสานงานกับกรมประชาสัมพันธ์ จัดรายการให้การสนับสนุนด้านการศึกษา โดยเฉพาะได้เปิดการบรรยายทางสถานีวิทยุกระจายเสียง และทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ในปี พ.ศ. 2521 ต่อมาในปี พ.ศ. 2526 มหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการรับสมัครนักศึกษาใหม่ทางไปรษณีย์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา จัดการศึกษาทางไกลโดยอาศัยสื่อประสมเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ และประสบการณ์การเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยให้นักศึกษา

สามารถใช้เวลาวางศึกษาด้วยตนเอง ตามความพร้อม ความสะดวก และความสนใจของตนเองจากสื่อประสม ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบของ เอกสารการสอน แบบฝึกปฏิบัติ เทปเสียง ประกอบชุดวิชา รายการวิทยุกระจายเสียงและรายการโทรทัศน์ ตลอดจนจัดให้มีการสอนเสริมตามศูนย์บริการการศึกษา โดยไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียนตามปกติ เป็นระบบที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาที่อยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ สามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้ดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลขึ้น โดยใช้ชื่อว่า “การศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์” หรือเรียกว่า “การศึกษาทาง ว.ปณ.” เป็นการศึกษาโดยอาศัยสื่อทางไกลในระยะเริ่มแรก

กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี จัดการศึกษาทางไกลในลักษณะการศึกษิตตามอัธยาศัยแก่ประชาชนด้านต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งการเพิ่มพูนทักษะอาชีพด้วยการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สทท. 11) จัดรายการทางการศึกษาด้านต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน ซึ่งรวมทั้งเรื่องการสอนเสริมทักษะอาชีพด้วย โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

หลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล

การจัดอาชีวศึกษาทางไกลของกรมอาชีวศึกษา ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 (ปวช.) จัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้เรียนสามารถสมัครเรียนได้ใน 2 ประเภทวิชา คือ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม และประเภทวิชาพาณิชยกรรม ใน 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาช่างยนต์ สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาวิชาพาณิชยกรรม

หลักการของหลักสูตร

หลักการของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 มีดังนี้

1. เป็นหลักสูตรช่างฝีมือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนากำลังคนให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรม บุคลิกภาพ และเจตคติที่

เหมาะสมออกไปประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับ
ภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

2. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้เลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง เพื่อเน้นความ
ชำนาญเฉพาะด้าน และเลือกวิธีเรียนตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน สามารถถ่ายโอนผล
การเรียนรู้ และสะสมการเรียนรู้เทียบความรู้และประสบการณ์ จากแหล่งวิทยาการ สถาน
ประกอบการ

3. เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกัน
ระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

4. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น มีส่วนร่วมใน
การพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ตรงตามความต้องการ สอดคล้องกับสภาพของชุมชน และ
ท้องถิ่นนั้น ๆ

วัตถุประสงค์

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาให้สามารถรับนักเรียนได้เพิ่มขึ้น
2. เพื่อเปิดโอกาสให้กับผู้เรียนที่ต้องการเรียนด้านวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพ (ปวช.) ที่ไม่มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระบบโรงเรียน ให้ได้รับการศึกษาวิชาชีพ
อย่างทั่วถึงจนเกิดความรู้ ความชำนาญด้านวิชาชีพ
3. เพื่อเป็นการพัฒนาและยกระดับของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ ให้มี
วิทยฐานะเพิ่มขึ้น สามารถนำวุฒิทางการศึกษาไปใช้เทียบในหน่วยงานได้

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การศึกษาตามหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล มุ่งให้ผู้เข้าเรียนมีความรู้ ความ
สามารถ ดังนี้

1. ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ที่สามารถนำไปปฏิบัติงานในอาชีพได้
อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกวิถีการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับ
ตน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญต่อชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ

2. ให้เป็นผู้มีปัญญา มีทักษะในการจัดการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ สามารถสร้างอาชีพและพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

3. ให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความมั่นใจ ภาคภูมิใจในวิชาชีพที่เรียน รักงาน รักหน่วยงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี โดยมีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น

4. ให้เป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อกับครอบครัว หน่วยงาน ท้องถิ่น และประเทศชาติ อุทิศตนเพื่อสังคม เข้าใจ และเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี

5. ให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตนเอง มีสุขภาพ พลานามัยสมบูรณ์ เหมาะสมกับงานอาชีพนั้น ๆ

6. เพื่อให้มีความตระหนัก และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสรรพกิจ สังคม การเมือง ของประเทศและของโลกปัจจุบัน มีความรักชาติ สำนึกในความเป็นไทย เสียสละ เพื่อส่วนรวม ดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

การเรียนการสอน

การเรียนการสอนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนได้ทุกวิธีเรียนที่กำหนด และนำผลการเรียน แต่ละวิธีมาประเมินผลร่วมกันได้ สามารถโอนผลการเรียน และขอเทียบความรู้ และ ประสบการณ์ได้ด้วย

เวลาเรียน

1. ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ ให้แบ่งภาคเรียนออกเป็น 2 ภาคเรียนปกติ ภาคเรียนละ 18 สัปดาห์ และสถานศึกษาอาจเปิดสอนภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เหมาะสม

2. ในกรณีการเรียนแบบชั้นเรียน ให้สถานศึกษาเปิดทำการสอนสัปดาห์ละ 5 วัน วันละไม่เกิน 7 คาบ คาบละ 50 นาที โดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนไม่เกิน 35 คาบต่อสัปดาห์ ทั้งนี้ให้รวมการจัดกิจกรรมอย่างน้อย 2 คาบต่อสัปดาห์

หน่วยกิต

1. รายวิชาภาคทฤษฎี 1 คาบเรียนต่อสัปดาห์ ตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่า 16 คาบเรียน รวมกับเวลาของการวัดผลไม่น้อยกว่า 18 คาบเรียน มีค่า 1 หน่วยกิต
2. รายวิชาภาคปฏิบัติ 2 - 3 คาบเรียนต่อสัปดาห์ ตลอดภาคเรียน ไม่น้อยกว่า 32 - 48 คาบเรียน รวมเวลาของการวัดผลไม่น้อยกว่า 36 - 54 คาบเรียน มีค่า 1 หน่วยกิต
3. รายวิชาที่มีการฝึกงาน หรือการทำโครงงาน หรือการทำโครงการวิชาชีพ ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตร

การศึกษาอาชีวศึกษาทางไกล ใช้โครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ซึ่งแบ่งเป็นหมวดวิชาพื้นฐานโดยทุกสาขาวิชาจะต้องเรียนเหมือนกันหมด หมวดวิชาชีพ แยกเป็น วิชาชีพพื้นฐาน วิชาชีพเฉพาะ วิชาชีพเลือก และการฝึกงาน หรือการทำโครงงาน หรือการทำโครงการวิชาชีพ ในหมวดวิชานี้ผู้เรียนจะต้องเรียนตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา หมวดวิชาเลือกเสรีและกิจกรรม

การฝึกงาน หรือการทำโครงงาน หรือการทำโครงการวิชาชีพ

ผู้เรียนทุกคนต้องผ่านการฝึกงานหรือฝึกปฏิบัติ ในแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการหรือสถานประกอบอาชีพอิสระอย่างต่อเนื่อง ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา หรือทำโครงงานหรือโครงการวิชาชีพ

การเข้าเรียน

พื้นความรู้และคุณสมบัติของผู้เข้าเรียน ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538

การประเมินผลการเรียน

ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538

การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

ผู้เรียนจะต้องสอบให้ได้ตามรายวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาพื้นฐาน หมวดวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรี ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา ทั้งนี้ จำนวนหน่วยกิตสะสมต้องครบตามโครงสร้าง และจะต้องเป็นผู้ที่เข้าร่วมและผ่านการประเมินผลทุกภาคเรียน รวมถึงค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต้องไม่ต่ำกว่า 2.00

กิจกรรม

สถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรมเพื่อปลูกฝังค่านิยม ส่งเสริมการทำงาน โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำประโยชน์ต่อชุมชน ทุนบำรุงขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม วินัยในตนเอง โดยการใช้ความคิด วิเคราะห์ วางแผน ลงมือปฏิบัติ และประเมินผล

การแก้ไขและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

การแก้ไขและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนั้น ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้มีอำนาจในการแก้ไข เพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง และยกเลิกประเภทวิชาและสาขาวิชา และให้อธิบดีกรมอาชีวศึกษาเป็นผู้มีอำนาจในการแก้ไข เพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง และยกเลิกรายหรือเนื้อหาวิชาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538

คุณสมบัติของนักศึกษาอาชีวศึกษาทางไกล

ผู้ที่เข้าศึกษาอาชีวศึกษาทางไกลมีคุณสมบัติดังนี้

1. ต้องเป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย
2. สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) หรือ

เทียบเท่า

3. มีร่างกายแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อ หรือโรคที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน และมี
บุคลิกภาพไม่ขัดต่อการเรียนในสาขาวิชาที่จะเข้าศึกษา

สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนอาชีวศึกษาทางไกล

สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนอาชีวศึกษาทางไกล ได้แก่

1. สื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ประเภท ตำราเรียน แบบฝึกหัด แบบฝึกปฏิบัติ คู่มือ
นักเรียน คู่มือครู
2. สื่อวีดิทัศน์
3. เทปคาสเซ็ท
4. มัลติมีเดีย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาทางไกล ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างาน
วิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกล ในลักษณะของการศึกษานอกระบบ ดังนี้

ชาติรี อายุวัฒนะ (2519 : 80-81) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่เป็นเหตุให้นักศึกษา
ผู้ใหญ่เลือกเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นในโรงเรียนสารพัดช่าง และโรงเรียนฝึกฝนอาชีพ
เคลื่อนที่ พบว่า องค์ประกอบสำคัญที่สุดคือ องค์ประกอบด้านอาชีพ ซึ่งได้แก่ ความชอบ
ในอาชีพ สำเร็จแล้วหางานทำได้ง่าย สามารถใช้วิชาชีพหารายได้พิเศษได้ ส่วนองค์
ประกอบรองลงมาได้แก่ความต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และนำความรู้ไปใช้ใน
ชีวิตประจำวัน

วีระ สุภากิจ (2520 : 20) ได้ศึกษาสภาพการอ่าน ความสนใจ และความ
ต้องการในการอ่านของกรรมกรในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ ที่เรียนการ
ศึกษาผู้ใหญ่กับกรรมกรที่ไม่ได้เรียนการศึกษาผู้ใหญ่ พบว่า กรรมกรที่เรียนการศึกษาผู้ใหญ่
มีความสนใจในการอ่านสูงกว่ากรรมกรที่ไม่ได้เรียนการศึกษาผู้ใหญ่ และสิ่งพิมพ์ที่ต้องการ
อ่านมากที่สุดคือหนังสือพิมพ์รายวัน

สมพร ใจฟุ้ง (2521 : 17) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารโครงการโรงเรียน
ในโรงงานว่า การศึกษาผู้ใหญ่มีความจำเป็นสำหรับผู้ใช้แรงงาน เพราะจะทำให้ผู้ใช้แรงงาน

มีความสามารถ มีความก้าวหน้า เห็นประโยชน์ของสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม จะทำให้เป็นประชาชนที่ฉลาด มีความรับผิดชอบ และสามารถดำรงชีวิตในครอบครัวในสภาพแรงงานและสังคมได้อย่างอิสระ เต็มภาคภูมิ มีความนึกคิดและความสำนึกอย่างเป็นประชาธิปไตย เขาจะรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล

ณรงค์ เทียนส่ง (2526 : 24) ได้ศึกษาเหตุผลที่ทำให้ผู้ใหญ่เข้ามาเรียนในสถานศึกษา พบว่า ผู้ใหญ่มีเหตุผลที่แตกต่างกัน เช่น เพื่อสร้างอนาคต เพื่อยกสถานภาพชีวิตของตนให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อความก้าวหน้าและเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ต้องการเป็นคนฉลาดเหมือนคนอื่น ๆ และต้องการเรียนรู้ให้สูงขึ้น

อัญมณี บุณณกานนท์ (2526 : 31) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษานอกระบบของลูกจ้างไทยในอุตสาหกรรมการผลิต เพื่อศึกษาถึงแนวคิดของลูกจ้างไทยต่อการศึกษานอกระบบ พบว่า การศึกษานอกระบบของลูกจ้างไทยตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันเป็นการศึกษาที่ลูกจ้างต้องขวนขวายเรียนรู้เองตามสภาพการณ์ของแต่ละบุคคล ทั้งนี้สืบเนื่องจากสภาพการณ์ของสังคมไทยที่ลูกจ้างมีโอกาสน้อย และต่อสู้เพื่อพัฒนาองค์กรของตนอย่างต่อเนื่องและเป็นอิสระได้น้อยมาก สำหรับในเรื่องแนวคิดของลูกจ้างต่อการศึกษานอกระบบนั้น ลูกจ้างมองว่าควรมีผู้จัดการศึกษาให้ และมองว่ารัฐบาลควรเป็นผู้จัดที่สำคัญ โดยการจัดเนื้อหาในเรื่องที่กระทบกับความเป็นอยู่ และวิถีชีวิตของตนเป็นส่วนใหญ่

ศรีสวรรค์ แสงวิจิตร (2531 : 15) ทำการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้แก่ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ความต้องการของผู้ใช้แรงงานและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญควรเป็นเนื้อหาวิชาที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้แรงงานหลักสูตรความรู้พื้นฐานควรเป็นหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง และหลักสูตรอื่นควรเป็นหลักสูตรสั้น ๆ สื่อที่ใช้ควรเป็นสื่อประเภท วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร ป้ายประกาศ ระยะเวลาที่สะดวกในการเรียนการสอน คือ วันอาทิตย์ วันธรรมดาช่วงพักกลางวัน สถานที่ที่สะดวกในการจัดการเรียนการสอน คือ ในโรงงานอุตสาหกรรมโดยมีรัฐบาล (หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน) เป็นผู้รับผิดชอบการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน และจัดหาวิทยากรผู้สอนร่วมกับนายจ้าง และสหภาพแรงงาน

ธวัชชัย ขงกิตติกุล (2532 : 25) ได้ทำการศึกษาความต้องการการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้ใช้แรงงาน โดยส่วนรวม พบว่า ผู้ใช้แรงงานมีความต้องการศึกษาเพิ่มเติม

ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก (4.28) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเป็นผลให้มีความต้องการแรงงานที่มีการศึกษาสูงขึ้นเพราะแรงงานเป็นปัจจัยที่สำคัญในระบบอุตสาหกรรม

สุนันทา บุญสิทธิ์ (2535 : 25) ได้ทำการศึกษา เรื่อง แนวทางส่งเสริมเพื่อช่วยเหลือคนงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการในการศึกษาวิชาชีพและแนวทางการให้ความรู้ด้านวิชาชีพของคนงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า คนงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ มีความต้องการการจัดอบรมการศึกษาวิชาชีพ แต่ระยะเวลาในการจัดอบรมควรสอดคล้องกับเวลาทำงานในโรงงาน สำหรับเกร็ดความรู้ทางด้านอาชีพควรให้ผ่านทางสื่อโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์นิตยสารประเภทดารา

ศักดิ์ชัย นาคเอี่ยม (2537 : 143) ได้ทำการศึกษาความสนใจด้านการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของพลทหารเกณฑ์กองประจำการ สังกัดกองพลทหารราบที่ 9 จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า ประโยชน์ที่จะได้รับจากการเรียน คือ การเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเองและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้น ยังต้องการให้มีการแนะแนวเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

การวิจัยในต่างประเทศ

การสำรวจในประเทศอังกฤษ โดยสถาบันเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่แห่งชาติ (ปฐมนิคมานนท์. 2528 : 322 อ้างใน National Institute For Adult Education (NIAE).) ได้ทำการสำรวจหาเหตุผลที่ทำให้ผู้ใหญ่เข้าเรียนในสถานศึกษา พบว่า เหตุผลจูงใจด้านอาชีพ (Vocational Motives) เป็นเหตุผลสำคัญและชัดเจนที่สุด รองลงมาได้แก่ เพื่อพัฒนาตนเอง (Self Development) ต้องการเพิ่มพูนความรู้ให้ตนเองและเพื่อนำไปปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ในครอบครัว

มอร์สเดน และสมาร์ท (Morstain and Smart. 1974 : 83-89) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจที่ทำให้ผู้ใหญ่ในสหรัฐอเมริกาเข้าเรียนในสถานศึกษา พบว่า ผู้มีอายุน้อยมีแรงจูงใจในการเข้าเรียนด้านการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นสูง ส่วนเพศชายมีแรงจูงใจในการเข้าเรียนด้านการทำตามความคาดหวังของผู้อื่นสูง และเพศหญิงมาเรียนเพราะต้องการความรู้

อัลตัน ทัฟ (อุ่นตา นพคุณ. 2527 : 16 อ้างอิงมาจาก Tough 1986) ได้นำแนวความคิดของซีวิล ฮูล (Cyril O. Houle) ไปศึกษาที่สถาบันเพื่อการค้นคว้าทางการศึกษาออนตาริโอ (Ontario Institute for Studies in Education) ประเทศแคนาดา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาว่าทำไมผู้ใหญ่จึงเข้ามาสู่โครงการ เขาเรียนรู้อะไรและเรียนรู้ได้อย่างไร ทัฟ พบว่า ผู้ใหญ่เป็นจำนวนมากใช้เวลาประมาณ 100-800 ชั่วโมงต่อปี ในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและประมาณร้อยละ 70 ของการเรียนรู้ทั้งหมดของผู้ใหญ่จะเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะการเรียนรู้แบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน

จากงานวิจัยที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นถึงแนวความคิดในการจัดการศึกษา เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนที่พลาดโอกาสทางการศึกษาโดยทั่วไป โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการ ที่มีความสนใจในการที่จะศึกษาต่อ ให้ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้อย่างทั่วถึง เพื่อการพัฒนาตนเอง และพัฒนาสังคม รูปแบบของการจัดนั้นได้นำวิธีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเข้ามาใช้ การศึกษาครั้งนี้ จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงความสนใจของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ ในการเข้าเรียนต่อหลักสูตรการอาชีวศึกษาทางไกล ของกรมอาชีวศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษากันคว้า

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมุ่งศึกษาความสนใจของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาทางไกล ที่ดำเนินการโดยกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผน ในการจัดอาชีวศึกษาทางไกลให้สอดคล้องกับสภาพของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการต่อไป

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายของการศึกษากันคว้าได้แก่ ผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในเขต 3 อำเภอของจังหวัดปทุมธานี คือ อำเภอลองหลวง อำเภอลำลูกกา และอำเภอธัญบุรี ซึ่งมีสถานประกอบการรวมทั้งสิ้น 1,531 โรงงาน มีผู้ใช้แรงงานประมาณ 200,000 คน (สภาอุตสาหกรรมกลุ่มท้องที่จังหวัดปทุมธานี. 2539 : 11)

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ดำเนินการดังต่อไปนี้:-

1. ประมาณจำนวนผู้ใช้แรงงานที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ขึ้นไปที่มีสิทธิเข้าศึกษาต่อหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล ซึ่งมีจำนวนประมาณ 1 ใน 2 ของ ผู้ใช้แรงงาน ทั้งหมด ซึ่งเป็นประชากรเป้าหมาย หรือประมาณ 100,000 คน
2. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเทียบของยามานะ กำหนดระดับความคลาดเคลื่อนที่ .05 ดังนั้น จากประชากร 100,000 คน จะได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน คิดเป็นร้อยละ 0.37 ของประชากรเป้าหมาย
3. เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการนับจำนวนโรงงานตามอำเภอที่ตั้งแล้วนำมาแยกขนาดของโรงงาน ด้วยวิธีการกำหนดจำนวนคนงานใน

โรงงาน คือ โรงงานขนาดเล็กกำหนดให้มีคนงานน้อยกว่า 500 คน โรงงานขนาดกลางกำหนดให้มีคนงานตั้งแต่ 501 - 100 และโรงงานขนาดใหญ่กำหนดมีคนงานตั้งแต่ 1,001 คน ขึ้นไปแล้วนำจำนวนคนงานไปแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงงานต่าง ๆ ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย จำแนกตามขนาดของโรงงาน และอำเภอที่ตั้งโรงงาน

อำเภอ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)			
	โรงงานขนาดเล็ก	โรงงานขนาดกลาง	โรงงานขนาดใหญ่	รวม
1. คลองหลวง	21	67	138	226
2. ลำลูกกา	15	28	50	93
3. ชัยบุรี	15	24	42	81
รวม	51	119	230	400

จากตาราง 1 มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน เมื่อแยกตามอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่างจากอำเภอคลองหลวง 226 คน อำเภอลำลูกกา 93 คน และอำเภอชัยบุรี 81 คน เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงงานได้กลุ่มตัวอย่างจากโรงงานขนาดเล็ก 51 คน โรงงานขนาดกลาง 119 คน และโรงงานขนาดใหญ่ 230 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความสนใจของผู้ใช้แรงงาน ต่อการเข้าเรียนในหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้าง

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาประเด็นสำคัญ ๆ ในเอกสารหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล ของ กรมอาชีวศึกษา
- 2) นำประเด็นสำคัญมาสร้างข้อคำถาม โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 3 ส่วน ตาม ขอบเขตของเนื้อหาที่ต้องการจะวัด แล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับร่าง
- 3) นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความ ถูกต้องและให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข
- 4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ทำการ ตรวจสอบ เพื่อความเหมาะสมในการใช้ภาษา ความครอบคลุมของเนื้อหา
- 5) จัดทำแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

2. ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส วุฒิการศึกษา จำนวนปีที่สำเร็จการศึกษา การศึกษาด้านวิชาชีพ ภูมิฐานะ การอบรมด้านอาชีพ จำนวนปีที่ประกอบอาชีพในโรงงาน ความคิดที่จะเปลี่ยน อาชีพ และเงื่อนไขการทำงาน ข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ และแบบเติมคำ จำนวน 11 ข้อ

ตัวอย่าง

1. เพศ

[] ชาย

[] หญิง

2. อายุ ปี

3. วุฒิการศึกษา

[] จบมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)

[] จบมัธยมศึกษาตอนปลาย

[] สูงกว่าชั้นมัธยมศึกษา คือ ระดับ.....

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความสนใจในการเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล
ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ และให้แสดงความคิดเห็นสั้น ๆ จำนวน 7 ข้อ

ตัวอย่าง

1. ถ้ากรมอาชีวศึกษา จะเปิดสอนหลักสูตรวิชาชีพ ระดับ ปวช. โดยวิธีเรียนทางไกล ท่าน
สนใจ ที่จะเรียนหรือไม่

[] สนใจ เพราะ.....

[] ไม่สนใจ เพราะ

[] ไม่แน่ใจ เพราะ

2. ถ้ากรมอาชีวศึกษาเปิดสอนวิชาชีพ ระดับ ปวช. โดยวิธีเรียนทางไกลท่านสนใจเลือก
เรียนวิชาใด

[] วิชาช่างยนต์

[] วิชาช่างไฟฟ้า

[] วิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์

[] วิชาพาณิชยกรรม

[] อื่น ๆ คือ.....

3. ถ้ากรมอาชีวศึกษาเปิดสอนวิชาชีพ ระดับ ปวช. โดยวิธีเรียนทางไกล ท่านคิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้แรงงานมากเพียงใด

- [] เป็นประโยชน์มาก เพราะ
- [] เป็นประโยชน์ปานกลาง เพราะ
- [] เป็นประโยชน์น้อย เพราะ

การเก็บข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อขอความร่วมมือจากครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล โดยนัดแนะเวลา และพื้นที่ในการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาประจำกลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน

2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากการสอบถามมาทำการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัว วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละของคำถามแต่ละข้อ

2. ข้อมูลด้านความสนใจในการเข้าเรียนต่อหลักสูตรการอาชีวศึกษาทางไกล ของกรมอาชีวศึกษา วิเคราะห์โดยการนำแบบสอบถามแต่ละข้อมาแจกแจงออกตามเนื้อหา แล้วทำการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ และจัดเรียงลำดับคำตอบตามจำนวนความถี่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

- การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามลำดับ ดังนี้
- ตอนที่ 1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง
 - ตอนที่ 2. ความสนใจในการเรียนอาชีวศึกษาทางไกล
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้สอบถามกลุ่มตัวอย่างจากผู้ใช้งานในสถานประกอบการรวมทั้งสิ้น 400 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่สามารถนำมาวิเคราะห์และแปลผลทั้งสิ้น จำนวน 384 คน ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส วุฒิการศึกษา จำนวนปีที่สำเร็จการศึกษา การศึกษาด้านวิชาชีพ ภูมิถิ่น การอบรมด้านอาชีพ จำนวนปีที่ประกอบอาชีพในโรงงาน ความคิดที่จะเปลี่ยนอาชีพ และเงื่อนไขการทำงาน ซึ่งได้นำเสนอในตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ที่	รายการข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	384	100.00
1.	เพศ		
	1) ชาย	176	45.83
	2) หญิง	208	54.17

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	รายการข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
2.	อายุ		
	1) 15 - 25 ปี	343	89.32
	2) 26 - 35 ปี	39	10.16
	3) 36 ปีขึ้นไป	2	0.52
3.	สถานภาพการสมรส		
	1) ยังเป็นโสด	345	89.85
	2) มีครอบครัวแล้วและอยู่ด้วยกัน	28	7.29
	3) มีครอบครัวแล้ว แยกกันอยู่	1	0.26
	4) หม้าย หรือ หย่าร้าง	10	2.60
4.	ภูมิลำเนา		
	1) จังหวัดปทุมธานี	34	8.85
	2) จังหวัดอื่น ๆ	350	91.15
	- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	166	43.23
	- ภาคกลาง	73	19.01
	- ภาคเหนือ	59	15.36
	- ภาคตะวันออก	39	10.16
	- ภาคใต้	13	3.39

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	รายการข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
5.	วุฒิทางการศึกษา		
	1) จบมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 3)	208	54.17
	2) จบมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 6)	176	45.83
	3) สูงกว่าชั้นมัธยมศึกษา	-	-
6.	จำนวนปีที่ออกจากโรงเรียนมาแล้ว		
	1) 1 - 3 ปี	95	24.74
	2) 4 - 6 ปี	138	35.94
	3) 7 ปีขึ้นไป	151	39.32
7.	การศึกษาทางด้านวิชาชีพ		
	1) เคยศึกษา	49	12.76
	โดยเรียนในสาขาวิชา		
	- พาณิชยกรรม	21	5.47
	- คหกรรม	13	3.39
	- ช่างอุตสาหกรรม	10	2.60
	- ศิลปกรรม	3	0.78
	- เกษตรกรรม	2	0.52
	2) ไม่เคยศึกษา	335	87.24

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	รายการข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
8	การอบรมด้านอาชีพ		
	1) เคยอบรม	45	11.72
	อบรมเกี่ยวกับ		
	- การประกอบอาหาร	16	4.17
	- การตัดเย็บเสื้อผ้า	15	3.91
	- การเสริมสวย	9	2.34
	- การเกษตร	2	0.52
	- ช่างไฟฟ้า	1	0.26
	- ช่างอิเล็กทรอนิกส์	1	0.26
	- การทอผ้า	1	0.26
	2) ไม่เคยอบรม	339	88.28
9.	ประกอบอาชีพในโรงงานมาเป็นเวลา		
	1) 1 - 3 ปี	255	66.41
	2) 4 - 6 ปี	95	24.74
	3) 7 ปีขึ้นไป	34	8.85
10.	ความคิดที่จะเปลี่ยนอาชีพ		
	1) เปลี่ยน	77	20.05
	โดยไปประกอบอาชีพ		
	- ธุรกิจส่วนตัว	49	12.76
	- ค้าขาย	28	7.29

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	รายการข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
2)	ไม่เปลี่ยน	191	49.74
	เพราะ		
	- ที่ทำงานเดิมคืออยู่แล้ว	82	21.35
	- ความรู้ยังน้อย	64	16.67
	- อายุมากแล้ว	2	0.52
	- ไม่ตอบ	43	11.20
3)	ไม่แน่ใจ	116	30.21
	คือ		
	- เศรษฐกิจไม่ดี	35	9.11
	- ไม่รู้จะไปประกอบอาชีพอะไรดี	17	4.43
	- ไม่ตอบ	64	16.67
11.	จำนวนเวลาการทำงาน		
11.1	ชั่วโมงการทำงานต่อวัน		
1)	7 ชั่วโมง	79	20.57
2)	8 ชั่วโมง	230	59.90
2)	9 ชั่วโมงขึ้นไป	75	19.53
11.2	จำนวนวันทำงานต่อสัปดาห์		
1)	5 วัน	63	16.41
2)	6 วัน	309	80.46
3)	7 วัน	12	3.13

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	รายการข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
11.3	ชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์		
	1) 35 - 40 ชั่วโมง	45	11.72
	2) 42 ชั่วโมง	74	19.27
	3) 48 ชั่วโมง	190	49.48
	4) 50 ชั่วโมงขึ้นไป	75	19.53

จากตาราง 2 มีกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 384 คน ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

1. เพศ แยกเป็นคณงานชาย 176 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83 และคณงานหญิง 208 คน คิดเป็นร้อยละ 54.17

2. อายุ เมื่อจำแนกตามอายุออกเป็น 3 กลุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี จำนวน 343 คน คิดเป็นร้อยละ 89.32 อายุระหว่าง 26 - 35 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.16 และอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป มีเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.52 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

3. สถานภาพการสมรส กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังเป็นโสด มีจำนวน 345 คน คิดเป็นร้อยละ 89.85 มีครอบครัวแล้วและอยู่ด้วยกัน มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.29 มีครอบครัวแล้วแต่แยกกันอยู่ มีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.26 และเหลือจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.60 ที่เป็นหม้ายหรือหย่าร้าง

4. ภูมิลำเนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดปทุมธานีมีเพียง 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.85 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 350 คน คิดเป็นร้อยละ 91.15 มี

ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่น โดยแยกตามภาคต่าง ๆ ดังนี้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 43.23 ภาคกลาง จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 19.01 ภาคเหนือ จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 15.36 ภาคตะวันออก จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.16 และภาคใต้ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.39

5. วุฒิทางการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) มีจำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 54.17 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) มีจำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83 ผู้ที่เรียนในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาไม่มี

6. จำนวนปีที่ออกจากโรงเรียน เมื่อจำแนกตามจำนวนปีที่ออกจากโรงเรียนมาแล้ว ได้กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม กลุ่มแรกออกจากโรงเรียนมาแล้ว 1 - 3 ปี มีจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 24.74 กลุ่มที่สองออกจากโรงเรียนมาแล้ว 4 - 6 ปี มีจำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 35.94 และออกจากโรงเรียนมาแล้ว 7 ปีขึ้นไป มีจำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 39.32 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

7. การศึกษาด้านวิชาชีพ จากคำถามที่ว่า “เคยได้รับการศึกษาด้านอาชีพหรือไม่” กลุ่มตัวอย่างส่วนน้อย มีจำนวนเพียง 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.76 เคยศึกษาวิชาชีพมาแล้ว โดยศึกษาทางด้านพาณิชยการ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.47 คหกรรม จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.39 ช่างอุตสาหกรรม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.60 ศิลปกรรม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.78 และเกษตรกรรม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.52

8. การอบรมด้านอาชีพ จากคำถามที่ว่า “เคยอบรมด้านอาชีพหรือไม่” กลุ่มตัวอย่างส่วนน้อย จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.72 ตอบว่า เคยอบรมด้านอาชีพมาแล้ว ซึ่งวิชาที่เคยอบรมได้แก่ การประกอบอาหาร จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.17 การตัดเย็บเสื้อผ้า จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.91 การเสริมสวย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.34 การเกษตร จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.52 และอบรมทางด้านช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ การทอผ้า อาชีพละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.26 เท่ากัน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 339 คน คิดเป็นร้อยละ 88.28 ตอบว่า ไม่เคยอบรมด้านอาชีพมาก่อน

9. จำนวนปีที่ประกอบอาชีพในโรงงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 66.41 ประกอบอาชีพระหว่าง 1 - 3 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 24.74 ประกอบอาชีพในโรงงานระหว่าง 4 - 6 ปี และที่เหลือมีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.85 ประกอบอาชีพในโรงงานมากกว่า 7 ปี

10. เกี่ยวกับความคิดที่จะเปลี่ยนอาชีพ จากคำถามที่ว่า “คิดที่จะเปลี่ยนอาชีพไปทำอย่างอื่นหรือไม่ในขณะนี้” กลุ่มตัวอย่างจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 20.05 ตอบว่าคิดจะเปลี่ยนอาชีพ เหตุผลคือ ต้องการไปทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.76 ที่ต้องการไปค้าขาย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.29 ที่ตอบว่าไม่คิดจะเปลี่ยนอาชีพซึ่งมีจำนวนถึง 191 คน คิดเป็นร้อยละ 49.74 เพราะเห็นว่า ที่ทำงานเดิมดีอยู่แล้ว จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 21.35 ตอบว่าความรู้ยังน้อย จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ที่ตอบว่า อายุมากแล้ว จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.52 และไม่ตอบ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.20 ที่เหลือจะนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 30.21 ตอบว่า ไม่แน่ใจ ด้วยเหตุผลที่ว่าเศรษฐกิจไม่ดี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 9.11 ที่ตอบว่า ไม่รู้จะไปประกอบอาชีพอะไรดี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.43 และที่ไม่ตอบ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67

11. จำนวนเวลาการทำงาน

11.1 ชั่วโมงการทำงานต่อวัน สามารถแยกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรก จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 20.57 ทำงานวันละ 7 ชั่วโมง จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 59.90 ทำงานวันละ 8 ชั่วโมง และที่เหลือจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 19.53 ทำงานวันละ 9 ชั่วโมงขึ้นไป

11.2 จำนวนวันทำงานต่อสัปดาห์ สามารถแยกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรก จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 16.41 ทำงานสัปดาห์ 5 วัน จำนวน 309 คน คิดเป็นร้อยละ 80.46 ทำงานสัปดาห์ละ 6 วัน และที่เหลือจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.13 ทำงานสัปดาห์ละ 7 วัน

11.3 ชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ สามารถแยกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มแรก จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.72 ทำงานสัปดาห์ละ 35 - 40 ชั่วโมง จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 19.27 ทำงานสัปดาห์ละ 42 ชั่วโมง มากที่สุดจำนวน 190 คน คิดเป็น

ร้อยละ 49.48 ทำงานสัปดาห์ละ 48 ชั่วโมง และที่เหลือ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 19.53 ทำงานสัปดาห์ละ 50 ชั่วโมงขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความสนใจในการเรียนอาชีวศึกษาทางไกล

ข้อมูลที่น่าสนใจในตอนนี้เป็นความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสนใจในการเรียนอาชีวศึกษาทางไกล ที่จัดโดยกรมอาชีวศึกษา โดยมุ่งไปที่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการโดยตรง ความคิดเห็นดังกล่าวได้นำเสนอในตาราง 3 ต่อไปนี้

ตาราง 3 ความสนใจของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการในการเรียนอาชีวศึกษาทางไกล

ข้อ	ข้อคำถาม	รวม	ร้อยละ
1.	ความต้องการเรียนต่อ		
	1) อยากเรียน	364	94.79
	ทางด้าน		
	- พณิชยกรรม	184	47.92
	- ช่างอุตสาหกรรม	103	26.82
	- คหกรรม	63	16.41
	- การเกษตร	6	1.56
	- พยาบาล	6	1.56
	- ศิลปกรรม	2	0.52
	2) ไม่อยากเรียน	-	-
	3) ไม่แน่ใจ	20	5.21
	- ไม่พร้อม	12	3.13
	- มีภาระทางครอบครัว	8	2.08

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	ข้อคำถาม	รวม	ร้อยละ
2.	ความสนใจเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล		
	1) สนใจ	288	75.00
	เพราะ		
	- อยากเรียนต่อ	142	36.98
	- จะได้มีรายได้เพิ่ม	87	22.66
	- มีโอกาสได้เลือกงาน	59	15.36
	2) ไม่สนใจ	15	3.91
	เพราะ		
	- วุฒิที่มีอยู่เทียบเท่า ปวช. ขอให้เปิด ปวส.	15	3.91
	3) ไม่แน่ใจ	81	21.09
	เพราะ		
	- เวลาทำงานเป็นกะ กลัวไม่มีเวลาเรียน	54	14.06
	- เกรงว่ารายได้จะไม่พอกับรายจ่าย	27	7.03
3.	วิชาที่สนใจเรียน		
	1) ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม	195	50.78
	2) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม	182	47.40
	3) ประเภทวิชาศิลปกรรม	3	0.78
	4) ประเภทวิชาเกษตรกรรม	2	0.52
	5) อื่น ๆ คือ พยาบาล	2	0.52

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	รวม	ร้อยละ
4	ประโยชน์ที่ผู้ใช้แรงงานจะได้รับ		
	1) เป็นประโยชน์มาก	336	87.50
	เพราะ		
	- เป็นหลักสูตรที่สอนเกี่ยวกับวิชาชีพโดยตรง	153	39.84
	- เหมาะสำหรับคนทำงาน	87	22.66
	- มีโอกาสได้เรียนสูงขึ้น	51	13.28
	- สามารถนำไปปรับวุฒิในที่ทำงาน	45	11.72
	2) เป็นประโยชน์ปานกลาง	44	11.46
	เพราะ		
	- ขณะนี้เศรษฐกิจไม่ค่อยดี	44	11.46
	3) เป็นประโยชน์น้อย	4	1.04
	เพราะ		
	- การเรียนแบบนี้มีการพบกลุ่มน้อย อาจเรียนไม่ได้ผลเท่าที่ควร	4	1.04
5.	จำนวนผู้สนใจเรียน ระดับ ปวช. ทางไกล		
	1) มีผู้สนใจเรียนจำนวนมาก	290	75.52
	เพราะ		
	- เพื่อการเลือกทำงานที่ดี	129	33.59
	- อยากเรียนวิชาชีพที่ชอบ	120	31.25
	- จะได้นำวิชาชีพที่เรียนไปเพิ่มวุฒิที่ทำงาน	41	10.68

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	รวม	ร้อยละ
	2) สนใจเรียนปานกลาง	89	23.18
	เพราะ		
	- อาจไม่มีเวลาเรียน	51	13.28
	- การเรียนระบบนี้จะมีคนเชื่อได้น้อย	38	9.90
	3) มีผู้สนใจเรียนน้อย	5	1.30
	เพราะ		
	- การเรียนระบบนี้อาจได้ความรู้ไม่เต็มที่	5	1.30
6.	สาขาวิชาที่ควรเปิด		
	1) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม	310	51.07
	- วิชาคอมพิวเตอร์	168	27.68
	- วิชาบัญชี	92	15.15
	- วิชาธุรกิจโรงแรม	35	5.77
	- วิชาการตลาด	15	2.47
	2) ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม	247	40.69
	- วิชาช่างไฟฟ้า	83	13.67
	- วิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์	72	11.86
	- วิชาช่างยนต์	68	11.20
	- วิชาช่างก่อสร้าง	13	2.14
	- วิชาช่างกลโรงงาน	9	1.49
	- การสื่อสาร	2	0.33
	3) ประเภทวิชาคหกรรม	40	06.59
	4) ประเภทวิชาศิลปกรรม	6	0.99

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	ข้อคำถาม	รวม	ร้อยละ
	5) ประเภทวิชาเกษตรกรรม	4	0.66

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ การคิดร้อยละ จึงคิดจากจำนวนคำตอบทั้งหมด คือ 607

จากตาราง 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเรียนอาชีวศึกษาทางไกล มีรายละเอียดดังนี้

1. ความต้องการเรียนต่อในระดับสูงขึ้น จากคำถามที่ว่า “อยากเรียนต่อในระดับสูงขึ้นหรือไม่” สามารถจำแนกผู้ตอบได้เป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 364 คน คิดเป็นร้อยละ 94.79 ตอบว่า ต้องการเรียนต่อ โดยเรียงลำดับดังนี้คือ จำนวน 184 คน หรือร้อยละ 47.92 สนใจเรียนด้านพาณิชยกรรม จำนวน 103 คน สนใจเรียนด้านช่างอุตสาหกรรม จำนวน 63 คน สนใจเรียนด้านคหกรรม มีผู้ที่สนใจเรียนด้านการเกษตร และการพยาบาล ในจำนวนที่เท่ากัน คือ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.56 และด้านศิลปกรรม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.52 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.21 ตอบว่า ไม่แน่ใจ เหตุผลคือ ไม่พร้อม จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.13 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.08 ตอบว่า มีภาระทางครอบครัวมาก รายได้ที่ได้รับอาจจะไม่เพียงพอกับรายจ่ายหากจะเรียนในขณะนี้ และไม่มีผู้ตอบว่าไม่ต้องการเรียน

2. ความสนใจเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล ระดับ ปวช. จากข้อคำถามที่ว่า “ถ้ากรมอาชีวศึกษาเปิดสอนหลักสูตรวิชาชีพ ระดับ ปวช. โดยวิธีเรียนทางไกลท่านสนใจที่จะเรียนหรือไม่” กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 มีความสนใจที่จะเรียนวิชาชีพทางไกล ด้วยเหตุผลที่ว่า อยากเรียนต่อ จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 36.98 ตอบว่า จะได้มีรายได้เพิ่ม จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 22.66

ตอบว่า ทำให้มีโอกาสดำเนินการที่ชอบ จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 15.36 ตอบว่า ทำให้มีโอกาสดำเนินการที่ชอบทำ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.91 ตอบว่า ไม่สนใจ ด้วยเหตุผลที่ว่า วุฒิปัจจุบันเทียบเท่า ปวช. อยู่แล้วอยากเรียนในระดับ ปวส. มากกว่า และจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 21.09 ตอบว่า ไม่แน่ใจ เนื่องจาก จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 14.06 ตอบว่า เวลาทำงานเป็นกะกลัวไม่มีเวลาเรียน และ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.03 ตอบว่า เกรงว่ารายได้จะไม่พอกับรายจ่าย

3. วิชาที่สนใจเรียน จากข้อคำถามที่ว่า “ถ้ากรมอาชีวศึกษาเปิดสอนวิชาชีพ ระดับ ปวช. โดยวิธีเรียนทางไกล ท่านสนใจเลือกเรียนวิชาใด” กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 50.78 ให้ความสนใจเรียนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมมากที่สุด จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 47.40 ให้ความสนใจเรียนประเภทวิชาพาณิชยกรรม จำนวน 3 คน สนใจเรียนประเภทวิชาศิลปกรรม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.52 สนใจเรียนประเภทวิชาเกษตรกรรม ที่เหลือ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.52 สนใจเรียนวิชาพยาบาล

4. ประโยชน์ที่ผู้ใช้แรงงานจะได้รับ จากข้อคำถามที่ว่า “ถ้ากรมอาชีวศึกษาเปิดสอนวิชาชีพ ระดับ ปวช. โดยวิธีเรียนทางไกล คิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้แรงงานมากเพียงใด” กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 336 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 ตอบว่า มีประโยชน์มาก เหตุผลคือ จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 39.84 ตอบว่า เป็นหลักสูตรที่สอนเกี่ยวกับวิชาชีพโดยตรง จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 22.66 ตอบว่า เป็นการจัดที่เหมาะสมสำหรับคนทำงาน จำนวน 51 คิดเป็นร้อยละ 13.28 ตอบว่า ทำให้มีโอกาสดำเนินการสูงขึ้น จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.72 ตอบว่า สามารถนำไปปรับวุฒิในที่ทำงานได้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.46 ตอบว่า เป็นประโยชน์ปานกลาง เหตุผลคือ ขณะนี้เศรษฐกิจไม่ค่อยดี ที่เหลือจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.04 ตอบว่า เป็นประโยชน์น้อย ด้วยเหตุผลที่ว่า การเรียนแบบนี้มีการพบกลุ่มน้อย อาจทำให้ผู้เรียน เรียนไม่ได้ผลเท่าที่ควร

5. จำนวนผู้สนใจเรียนวิชาชีพ ระดับ ปวช. ทางไกล กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 75.52 ตอบว่า จะมีผู้สนใจเรียนมาก เหตุผลคือ จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 33.59 ตอบว่า เพื่อการเลือกงานที่ดีทำ จำนวน 120 คน

คิดเป็นร้อยละ 31.25 ต้องการเรียนวิชาชีพที่ชอบ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.68 ตอบว่าจะได้นำวิชาชีพที่เรียนไปเพิ่มวุฒิในที่ทำงาน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 23.18 ตอบว่า สนใจปานกลาง ด้วยเหตุผลคือ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.28 ตอบว่า อาจไม่มีเวลาเรียน จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.90 ตอบว่า การเรียนระบบนี้จะมีคนเชื่อถือน้อย ที่เหลือ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.30 ตอบว่า สนใจเรียนน้อย ด้วยเหตุผลที่ว่า การเรียนระบบนี้อาจได้ความรู้ไม่เต็มที่

6. สาขาวิชาที่ควรเปิด จากข้อคำถามที่ว่า “ถ้าเปิดสอนวิชาชีพทางไกล ระดับ ปวช. ท่านคิดว่าควรที่จะเปิดสาขาวิชาอะไร” กลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงความคิดเห็นได้มากกว่า 1 สาขาวิชา ซึ่งมีคำตอบทั้งสิ้น 607 คำตอบ เรียงตามอันดับดังนี้ จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 51.07 เห็นว่า ควรเปิดประเภทวิชาพาณิชยกรรม สามารถจัดแยกความต้องการเข้าเป็นกลุ่มประเภทวิชาตามแผนการจัดการเรียนการสอนของกรมอาชีวศึกษา 5 ประเภทวิชา คือ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ประเภทวิชาคหกรรม ประเภทวิชาศิลปกรรม และประเภทวิชาเกษตรกรรม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการจะให้เปิดประเภทวิชาพาณิชยกรรมมากที่สุด จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 51.07 รองลงมา คือ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 40.69 ประเภทวิชาคหกรรม จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 6.59 ประเภทวิชาศิลปกรรม จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 0.99 เห็นว่าควรเปิดประเภทวิชาศิลปกรรม จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.66 เห็นว่าควรเปิดประเภทวิชาเกษตรกรรม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 4 ข้อเสนอแนะ

ข้อ	ข้อคำถาม	รวม	ร้อยละ
1.	ถ้าจะเปิดสอนวิชาชีพทางไกลให้ได้ประโยชน์ แก่ผู้ใ้แรงงานอย่างแท้จริง ท่านมีข้อคิดเห็น หรือมีข้อเสนอแนะอะไรบ้าง	224	58.33
	1) วัน / เวลา ที่จัดการเรียนการสอน		
	(1) ให้สอนวันเสาร์ตอนบ่าย	5	1.30
	(2) ให้สอนวันอาทิตย์		
	- สอนทั้งวัน	138	35.94
	- เวลาครึ่งวันเช้า	51	13.28
	- เวลาครึ่งวันบ่าย	4	1.04
	(3) ให้สอนเสาร์-อาทิตย์ เวลา 3 ชั่วโมงตอนบ่าย	20	5.21
	(4) ทุกวันภาคค่ำ	6	1.56
	2) อื่น ๆ	160	41.67
	- ควรสอนด้านวิชาการให้มาก	51	13.28
	- ควรมีการพบกลุ่มให้มาก	36	9.38
	- ให้จัดวัสดุ-อุปกรณ์ ตำราเรียน ให้พอ	15	3.91
	- ขอให้เปิดห้องสมุดให้ใช้ด้วย	28	7.29
	- ให้เปิดวิชาที่เรียนแล้วสามารถรับงาน	23	5.99
	- อย่างเน้นหนักไปทางด้านกิจกรรม	7	1.82

จากตาราง 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อการเปิดสอนวิชาชีพทางไกลให้ได้ประโยชน์อย่างแท้จริง คือ

1. เกี่ยวกับวัน เวลา ในการจัดการเรียนการสอน พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 58.33 มีความเห็นเกี่ยวกับวัน เวลา ในการจัดการเรียนการสอน อาชีวศึกษาทางไกล ในวันหยุด ได้แก่ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.30 ให้สอนวันเสาร์ ตอนบ่าย จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 35.94 เห็นว่า ควรเปิดสอนในวันอาทิตย์เต็มวัน จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.28 เห็นว่า ควรเปิดสอนวันอาทิตย์ครึ่งวันเช้า จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.04 ให้สอนวันอาทิตย์เวลาครึ่งวันบ่าย จำนวน 20 คนคิดเป็นร้อยละ 5.21 เห็นว่าควรเปิดสอนทั้งวันเสาร์และอาทิตย์ 3 ชั่วโมงตอนบ่าย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.56 เห็นว่า ควรเปิดทุกวันในภาคค่ำ

2. เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเรื่องอื่น ๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 ได้เสนอความคิดเห็นในการเปิดสอนวิชาชีพทางไกล ได้แก่ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.28 เห็นว่า ควรสอนด้านวิชาชีพให้มากเพื่อผู้เรียนจะได้มีคุณภาพ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.38 เห็นว่า ควรมีการพบกลุ่มให้มาก จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.29 ขอให้เปิดห้องสมุดให้ใช้ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.99 เห็นว่า ให้เปิดวิชาที่เรียนแล้วสามารถรับงานได้ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.91 ขอให้จัดวัสดุ- อุปกรณ์ และตำราเรียนต่าง ๆ ให้ ในวันที่มีการเรียนการสอน หรือวันที่นัดให้ผู้เรียนมาพบกลุ่มด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการค้นหาคำราเรียนจะได้ไม่ต้องหาตำราที่อื่น เพราะเวลามีจำกัด โอกาสในการค้นตำรามีน้อย และจำนวน 7 คน ขอให้เปิดสาขาวิชาที่เรียนแล้วสามารถจะไปทำธุรกิจส่วนตัวได้ด้วย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการสำรวจความสนใจของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ ในจังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับการเข้าเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล ระดับ ปวช. ที่ กรมอาชีวศึกษาจัดขึ้น เพื่อยกระดับความรู้ด้านวิชาชีพของผู้ใช้แรงงานที่เป็นลูกจ้างใน โรงงานและสถานประกอบการต่าง ๆ ผลจากการศึกษาครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูล ประกอบการพิจารณาวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการจัดอาชีวศึกษาทางไกลให้สอดคล้อง กับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ใช้แรงงานยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสำรวจความสนใจของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการในการเข้าเรียนต่อ หลักสูตรการอาชีวศึกษาทางไกล ของกรมอาชีวศึกษา
2. เพื่อจำแนกความสนใจของผู้ใช้แรงงานในการเข้าเรียนต่อหลักสูตรอาชีวศึกษา ทางไกล ตามตัวแปรด้านข้อมูลส่วนตัว และตามสาขาวิชาชีพที่เปิดสอน
3. เพื่อประมวลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ เกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาทางไกล ของกรมอาชีวศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีโรงงาน อุตสาหกรรมและสถานประกอบการตั้งอยู่หนาแน่น โดยเฉพาะในเขต 3 อำเภอ คือ อำเภอคลองหลวง อำเภอลำลูกกา และอำเภอธัญบุรี จากสถิติปี พ.ศ. 2539 มีผู้ใช้แรงงาน ในสถานประกอบการ ใน 3 อำเภอ ประมาณ 200,000 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ดำเนินการดังนี้

1. ประมาณการจำนวนผู้ใช้แรงงานที่มีวุฒิการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ขึ้นไป ที่สามารถเข้าเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยคาดว่าจะมี 1 ใน 2 ของผู้ใช้แรงงานทั้งหมด ดังนั้น จากประชากรผู้ใช้แรงงาน 200,000 คน คาดว่ามีผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ประมาณ 100,000 คน .

2. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางเทียบของยามานะ โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 จากประชากร 100,000 คน จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน หรือ ร้อยละ 0.37 ของประชากรเป้าหมาย

3. เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการนับจำนวนโรงงานตามอำเภอที่ตั้งแล้วนำมาแยกขนาดของโรงงาน ด้วยวิธีการกำหนดจำนวนคนงานในโรงงาน คือ โรงงานขนาดเล็กกำหนดให้มีคนงานน้อยกว่า 500 คน โรงงานขนาดกลางกำหนดให้มีคนงานตั้งแต่ 501 - 1,000 คน และโรงงานขนาดใหญ่กำหนดให้มีคนงานตั้งแต่ 1,001 คนขึ้นไป แล้วนำจำนวนคนงานไปแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงงานต่าง ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความสนใจของผู้ใช้แรงงานต่อการเข้าร่วมในหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยข้อคำถาม 18 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว มี 11 ข้อ สอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพการสมรส ภูมิลำเนา พื้นฐานการศึกษา จำนวนปีที่ออกจากโรงเรียนมาแล้ว การศึกษาทางด้านวิชาชีพ การอบรมด้านอาชีพ การประกอบอาชีพในโรงงาน ความคิดที่จะเปลี่ยนอาชีพ จำนวนเวลาการทำงานในโรงงาน ข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมข้อความสั้น ๆ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความสนใจในการศึกษาต่อ มี 7 ข้อ สอบถามความสนใจ การเรียนต่อโดยทั่วไป ความสนใจในการเข้าเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล

ระดับ ปวช. สาขาวิชาที่สนใจ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เป็นข้อคำถามชนิดเลือกพร้อมทั้งอธิบายเหตุผลประกอบการตอบนั้นสั้น ๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะที่มี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อขอความร่วมมือจากครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ในการเก็บข้อมูล แล้วทำการนัดหมายเวลา และสถานที่ในการเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นนักศึกษาประจำกลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงาน
2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากการสอบถามมาทำการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัว วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละของคำถามแต่ละข้อ
2. ข้อมูลด้านความสนใจในการเข้าเรียนต่อ วิเคราะห์โดยการนำแบบสอบถามแต่ละข้อมาจำแนกตามเนื้อหาแล้วทำการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ และจัดเรียงอันดับตามความถี่

ผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้แรงงาน
 - 1.1 ข้อมูลส่วนตัว มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 384 คน เป็นชาย 176 คน และหญิง 208 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83 และ 54.17 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามอายุ

เป็น 3 กลุ่ม พบว่า กลุ่มอายุ 15 - 25 ปี มีมากที่สุด คือ มีร้อยละ 89.32 รองลงมา อายุ 26 - 35 ปี มีร้อยละ 10.16 และอายุ 36 ปีขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 0.52 ของกลุ่ม ตัวอย่างทั้งหมด เมื่อจำแนกตามสถานภาพการสมรส ร้อยละ 89.85 ยังเป็นโสด ร้อยละ 7.29 มีครอบครัวแล้วและอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 0.26 มีครอบครัวแต่แยกกันอยู่ และร้อยละ 2.60 เป็นหม้ายหรือหย่าร้าง เมื่อจำแนกตามภูมิลำเนา พบว่า ผู้ที่มีภูมิลำเนาในจังหวัด ปทุมธานีมีเพียงร้อยละ 8.85 ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 91.15 มาจากจังหวัด อื่น ๆ คือ ร้อยละ 43.23 มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 19.01 มาจากภาคกลาง ร้อยละ 15.36 มาจากภาคเหนือ ร้อยละ 10.16 มาจากภาคตะวันออก และร้อยละ 3.39 มาจากภาคใต้

1.2 ข้อมูลด้านการศึกษา เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 54.17 จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ร้อยละ 45.83 จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) และไม่มีผู้จบสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา เมื่อจำแนกตามจำนวนปีที่จบการศึกษา ร้อยละ 24.74 จบมาแล้วในช่วง 1 - 3 ปี ร้อยละ 35.94 จบมาแล้วในช่วง 4 - 6 ปี และ ร้อยละ 39.32 จบมาแล้วตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไป เกี่ยวกับการศึกษาด้านวิชาชีพ พบว่า ร้อยละ 87.24 ไม่เคยศึกษาด้านอาชีพมาก่อน มีเพียงร้อยละ 12.76 ที่เคยศึกษาด้านอาชีพ โดย ร้อยละ 5.47 เคยเรียนวิชาพาณิชยการ ร้อยละ 3.39 เคยเรียนด้านคหกรรม นอกนั้นเคย เรียนด้านช่างอุตสาหกรรม ด้านศิลปกรรม และด้านเกษตรกรรม เกี่ยวกับการอบรมด้าน อาชีพ ร้อยละ 88.28 ซึ่งเป็นส่วนใหญ่ตอบว่าไม่เคยอบรมด้านอาชีพมาก่อน มีเพียงร้อยละ 11.72 ที่เคยอบรมด้านวิชาชีพมาแล้ว วิชาที่เคยอบรม ได้แก่ การประกอบอาหาร การตัด เย็บเสื้อผ้า การเสริมสวย การเกษตร ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ และการทอผ้า

1.3 ข้อมูลด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.41 ประกอบอาชีพใน โรงงาน ระหว่าง 1 - 3 ปี ร้อยละ 24.74 ระหว่าง 4 - 6 ปี และ ร้อยละ 8.85 มากกว่า 7 ปี ขึ้นไป เกี่ยวกับความคิดที่จะเปลี่ยนอาชีพ พบว่า ร้อยละ 20.05 คิดจะเปลี่ยนอาชีพ โดยต้องการจะไปประกอบอาชีพส่วนตัว และประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 49.74 ไม่คิด ที่จะเปลี่ยนอาชีพ เพราะเห็นว่างานเดิมคืออยู่แล้ว เห็นว่าความรู้ยังน้อย และอายุมากแล้ว ร้อยละ 30.21 ตอบว่าไม่แน่ใจ เหตุผลคือ เศรษฐกิจไม่ดี ไม่รู้จะไปประกอบอาชีพอะไร

และที่เหลือ ร้อยละ 16.67 ไม่ตอบ เกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานต่อวัน ร้อยละ 20.57 ทำงานวันละ 7 ชั่วโมง ร้อยละ 59.90 ทำงานวันละ 8 ชั่วโมง ร้อยละ 19.53 ทำงานวันละ 9 ชั่วโมงขึ้นไป การทำงานต่อสัปดาห์ ร้อยละ 16.41 ทำงานสัปดาห์ละ 5 วัน ร้อยละ 80.46 ทำงานสัปดาห์ละ 6 วัน และ ร้อยละ 3.13 ทำงานสัปดาห์ละ 7 วัน จำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ พบว่า ร้อยละ 11.72 ทำงานระหว่าง 35 - 40 ชั่วโมง ร้อยละ 19.27 ทำงาน 42 ชั่วโมง ร้อยละ 49.48 ทำงาน 48 ชั่วโมง และร้อยละ 19.53 ทำงาน 50 ชั่วโมงขึ้นไป

2 ความสนใจเรียนอาชีวศึกษาทางไกล

2.1 ความต้องการเรียนต่อในระดับสูงขึ้น กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 94.79 ตอบว่าต้องการเรียน โดยต้องการเรียนด้านพาณิชยกรรม ด้านช่างอุตสาหกรรม ด้านคหกรรม ด้านการเกษตร ด้านพยาบาล และด้านศิลปกรรม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 13.28 ตอบว่าไม่แน่ใจ เพราะไม่พร้อมที่จะเรียน มีภาระทางครอบครัว และรายได้ยังไม่พอดำรงหากจะเรียน ขณะเดียวกันไม่มีผู้ตอบว่าไม่ต้องการเรียน

2.2 ความสนใจเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกล ระดับ ปวช. กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 75.00 สนใจเรียน ด้วยเหตุผล อยากเรียนต่อ จะได้มีรายได้เพิ่ม และทำให้มีโอกาสได้เลือกงานที่ชอบ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าไม่สนใจเรียนมีเพียง ร้อยละ 3.91 ด้วยเหตุผลที่ว่า อยากเรียนในระดับที่สูงกว่า เพราะวุฒิปัจจุบันเทียบเท่ากับ ปวช. แล้ว ที่เหลือคิดเป็นร้อยละ 21.09 ตอบว่า ไม่แน่ใจว่า ด้วยเหตุผลว่า ต้องทำงานเป็นกะกลัวไม่มีเวลาเรียน และเกรงว่ารายได้จะไม่พอกับรายจ่าย

2.3 วิชาที่สนใจเรียน กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50.78 ให้ความสนใจเรียนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมมากที่สุด ร้อยละ 47.40 ให้ความสนใจเรียนประเภทวิชาพาณิชยกรรม ร้อยละ 0.78 สนใจเรียนประเภทวิชาศิลปกรรม ร้อยละ 0.52 สนใจเรียนประเภทวิชาเกษตรกรรม ที่เหลือ ร้อยละ 0.52 สนใจเรียนวิชาพยาบาล

2.4 ประโยชน์ที่ผู้ใช้แรงงานจะได้รับ กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 87.50 ตอบว่า การเรียนระดับ ปวช. มีประโยชน์มาก เพราะ เป็นหลักสูตรที่สอนเกี่ยวกับวิชาชีพโดยตรง ทำให้มีโอกาสเรียนสูง และสามารถนำไปปรับวุฒิในที่ทำงานได้ ร้อยละ 11.46 ตอบว่า ให้ประโยชน์ปานกลาง เพราะขณะนี้เศรษฐกิจไม่ดี ส่วนที่เหลือมีเพียง ร้อยละ 1.04 เห็นว่า

ให้ประโยชน์น้อย เพราะ การเรียนแบบนี้มีการพบกลุ่มน้อยและอาจเรียนไม่ได้ผลเท่าที่ควร

2.5 จำนวนผู้สนใจเรียนวิชาชีพทางไกล ระดับ ปวช. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.52 เห็นว่า จะมีผู้สนใจจำนวนมาก เพราะสามารถเลือกงานที่ดีขึ้น สามารถเลือกวิชาชีพที่ชอบได้ และจะได้นำวิชาชีพไปเพิ่มวุฒิที่ทำงาน กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 23.18 เห็นว่า จะมีผู้สนใจจำนวนปานกลาง เพราะ อาจไม่มีเวลาเรียน การเรียนระบบนี้จะมีคนเชื่อถือน้อย กลุ่มตัวอย่างที่เหลือซึ่งมีเพียง ร้อยละ 1.30 เห็นว่า จะมีผู้สนใจเรียนน้อย เพราะ การเรียนระบบนี้อาจได้ความรู้ไม่เต็มที่

2.6 สาขาวิชาที่ควรเปิด อันดับแรกร้อยละ 51.07 เห็นว่า ควรเปิดประเภท วิชาพาณิชยกรรม ได้แก่ วิชาคอมพิวเตอร์ วิชาบัญชี วิชาธุรกิจโรงแรม และวิชาการตลาด อันดับสอง ร้อยละ 40.69 เห็นว่าควรเปิดประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ได้แก่ วิชาช่างไฟฟ้า วิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ วิชาช่างยนต์ วิชาช่างก่อสร้าง วิชาช่างกลโรงงาน และวิชาการสื่อสาร ที่เหลือเห็นว่าควรเปิดประเภทวิชาคหกรรม ประเภทวิชาศิลปกรรม ประเภทวิชาเกษตรกรรม ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเวลาในการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 35.94 เห็นว่า ควรให้สอนวันอาทิตย์ทั้งวัน อันดับต่อมา ได้แก่ สอนวันอาทิตย์เวลาครึ่งวันเช้า สอนวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 3 ชั่วโมงตอนบ่าย สอนทุกวันภาคค่ำ สอนวันเสาร์ตอนบ่าย และ สอนวันอาทิตย์เวลาครึ่งวันบ่าย

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนทั่วไป ได้แก่ ควรสอนด้านวิชาการ ให้มาก ควรมีการพบกลุ่มให้มาก ขอให้เปิดห้องสมุดให้ใช้ด้วย และให้เปิดวิชาที่เรียนแล้ว สามารถรับงานได้

อภิปรายผล

จากผลของการวิจัยข้างต้นมีประเด็นต่าง ๆ ที่สมควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ด้านข้อมูลส่วนตัว จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 11 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส วุฒิการศึกษา จำนวนปีที่ออกจาก

โรงเรียน การศึกษาด้านอาชีพ ภูมิสำเนา การอบรมด้านอาชีพ จำนวนปีที่ประกอบอาชีพ ในโรงงาน ความคิดเห็นที่จะเปลี่ยนอาชีพ และจำนวนเวลาการทำงาน ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สตรีมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในสังคมยุคปัจจุบัน ซึ่งสังคมก็ยอมรับความสามารถของสตรีด้วย และจากสภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจ ทำให้สตรีต้องทำงานนอกบ้านเพื่อการมีรายได้มาช่วยครอบครัวอีกทางหนึ่ง

ผู้ใช้แรงงานส่วนมากมีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี และจำนวนมากที่สุดเป็นโสด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงงานส่วนใหญ่ต้องการแรงงานที่มีอายุน้อย เนื่องจากสรีระทางร่างกายยังมีความสมบูรณ์แข็งแรงดี ทำให้มีสมรรถภาพในการทำงานสูง มีความคล่องตัวในการทำงานมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตต์ เอี่ยมละออ ที่ทำการศึกษาถึงความสนใจและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรี : กรณีศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรม ลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีอายุน้อย

เกี่ยวกับวุฒิทางการศึกษา พบว่า ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่จบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานประกอบการต้องการรับแรงงานที่มีวุฒิทางการศึกษาน้อย เพื่อประโยชน์ของเจ้าของกิจการสถานประกอบการในการกำหนดอัตราค่าจ้างแรงงานให้ในราคาที่ต่ำ เมื่อเทียบกับประสิทธิภาพในการทำงานจะทำให้เจ้าของกิจการได้รับประโยชน์มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภลักษณ์ อารีย์สว่างวงศ์ (2525 : 132-138) ที่พบว่า พนักงานหญิงส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ คือ ระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งมีถึงร้อยละ 66.67 จึงทำให้ไม่มีโอกาสในการต่อรองอัตราค่าจ้างแรงงาน

เกี่ยวกับจำนวนปีที่ออกจากโรงเรียน จากการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ออกจากโรงเรียนมาแล้ว ระหว่าง 4 - 6 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2530 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจในอัตราสูง จึงทำให้เกิดการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการผลิตสินค้าและบริการส่วนใหญ่ของประเทศ จึงทำให้แหล่งสถานประกอบการมีความต้องการแรงงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นผลที่ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศหันไปประกอบอาชีพแทนการเข้าศึกษาต่อ

เกี่ยวกับการศึกษาด้านอาชีพ และการอบรมด้านอาชีพ พบว่า ผู้ใช้แรงงานส่วนน้อยที่เคยศึกษาวิชาชีวก่อน โดยศึกษาด้านพาณิชยกรรม คหกรรม ช่างอุตสาหกรรม ศิลปกรรม และเกษตรกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ส่วนใหญ่เมื่อจบการศึกษาแล้วจะไม่คิดที่จะศึกษาต่อ เพราะต้องการจะทำงาน ซึ่งเป็นผลมาจากความต้องการแรงงานเป็นจำนวนมากทางสังคมเศรษฐกิจที่เฟื่องฟูในขณะนั้น และผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่เริ่มประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ซึ่งโดยภาพรวมของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเน้นให้การศึกษาด้านวิชาสามัญเป็นส่วนใหญ่

เกี่ยวกับภูมิลาเนา พบว่า ผู้ใช้แรงงานมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประเทศไทยกำลังพัฒนาเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมและสภาพภูมิศาสตร์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ไม่เอื้ออำนวยต่อการทำงานหารายได้เท่าที่ควร ประกอบกับสังคมมีการเคลื่อนไหวในด้านของการย้ายถิ่นทำมาหากิน จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนิยมที่จะเข้ามาหางานทำในเมืองหลวงมากกว่าประชากรในภาคอื่น ๆ ซึ่ง เพ็ญแข ประจันปัจฉนิค (2533 : 67) กล่าวว่า “...การเคลื่อนไหวทางสังคมนั้นขึ้นอยู่กับระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม...” และ สมหมาย แจ่มกระจ่าง (2538 : 6) ได้พูดถึงสาเหตุของการโยกย้ายถิ่นฐานว่า “...อาชีพหลักของคนไทย คือ อาชีพทางการเกษตร บางปีอากาศแห้งแล้ง ชาวเกษตรกรไม่สามารถที่จะเพาะปลูกได้ ประจวบกับมีฐานะยากจน ไม่มีทรัพย์สินเงินทองพอที่จะใช้จ่ายในช่วงปีที่อากาศแห้งแล้งได้ เกิดภาวะไม่มีงานทำ จึงต้องมีการย้ายถิ่นฐานเพื่อหางานกันอย่างมาก และงานที่หาส่วนใหญ่ก็จะเป็นงานอาชีพรับจ้างทั่วไปเห็นได้ชัดเจน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำต้องอพยพไปหางานทำในที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ ...”

เกี่ยวกับจำนวนปีที่ประกอบอาชีพในโรงงาน พบว่า ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่ได้เข้าประกอบอาชีพในโรงงาน ระหว่าง 1 - 3 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในช่วงกลางแผนถึงปลายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ประเทศได้มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมสูงมาก

เกี่ยวกับความคิดที่จะเปลี่ยนอาชีพ พบว่า ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่คิดที่จะเปลี่ยนอาชีพไปทำอย่างอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มนุษย์ต้องการมีความมั่นคงในชีวิต และในเรื่องของรายได้และสวัสดิการ ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิต

และการครองชีพในปัจจุบัน ซึ่ง สมหมาย แจ่มกระจ่าง (2538 : 5) ได้พูดถึงการเปลี่ยนอาชีพของประชากร ว่า “การเปลี่ยนอาชีพก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดที่ดีที่สุดในช่วงชีวิตหนึ่งอาจเปลี่ยนอาชีพหลายครั้ง และสำหรับคนไทยในปัจจุบันนี้ เริ่มที่จะเปลี่ยนอาชีพอยู่ตลอดเวลา เพื่อปรับปรุงฐานะ และความมั่นคงของครอบครัวให้ดีขึ้น ให้มีรายได้มากขึ้น...” และจากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพด้วย

เกี่ยวกับจำนวนเวลาในการทำงาน พบว่า ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่ทำงานวันละ 8 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 5 วัน และชั่วโมงการทำงาน 35 - 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งเป็นเกณฑ์การทำงานโดยทั่วไปของเวลาการจ้างแรงงานในแต่ละวัน

2. ความสนใจในการเรียนอาชีวศึกษาทางไกล พบว่า ผู้ใช้แรงงานมีความต้องการในการเรียนต่อในระดับสูงขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด ถึงร้อยละ 94.79 เนื่องมาจากปัจจุบันอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในเกณฑ์สูง รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ทำให้มีการแข่งขันในอัตราสูง คนในสังคมต้องปรับเปลี่ยน และพัฒนาตนเองให้ทันกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมกฤช จันทร์ขจร (2537 : 187) ที่พบว่า ผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการมีความต้องการที่จะศึกษาต่อจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก เพราะมีความคาดหวังถึงโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน และเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2533 : 96) ได้ทำการวิจัยพบว่า โรงงานอุตสาหกรรมเริ่มมีการกำหนดวุฒิทางการศึกษาในการรับคนงานที่มีการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นอย่างน้อย และมีแนวโน้มที่จะกำหนดวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้น เนื่องจากการผลิตในระบบอุตสาหกรรมต้องอาศัยความรู้ และเทคโนโลยีต่าง ๆ มากขึ้น ในส่วนของผู้ใช้แรงงานมีความเห็นว่า วุฒิทางการศึกษาจะส่งผลต่อการมีโอกาสนก้าวหน้าในตำแหน่ง และการกำหนดค่าจ้างแรงงาน ซึ่ง ทรงวุฒิ วัฒนขจร (2533 : 61) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่มุ่งใจในการมาเรียนของนักเรียนนอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเอง โดยเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มุ่งใจในการมาเรียน ด้านการมองเห็นความก้าวหน้าในอาชีพ จำแนกตามอาชีพพบว่า นักศึกษาที่มีอาชีพรับจ้างกับอาชีพอื่น ๆ และอาชีพค้าขายกับอาชีพอื่น ๆ มีระดับขององค์ประกอบที่มุ่งใจในการมาเรียนด้านการมองเห็นความก้าวหน้าในอาชีพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เกี่ยวกับความสนใจเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกลของผู้ใช้แรงงาน ผลจากการวิจัย พบว่า ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่ให้ความสนใจต่อการเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกลสูงสุด (75.00) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เกิดการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งภาคอุตสาหกรรมได้นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเข้ามาใช้ จึงเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ใช้แรงงานจะต้องศึกษาหาความรู้เพื่อเพิ่มทักษะให้กับตนเองให้มากขึ้นเมื่อทำงานในสถานประกอบการ

เกี่ยวกับสาขาวิชาที่ต้องการศึกษา และสาขาวิชาที่ควรเปิดสอนมากที่สุด พบว่า ผู้ใช้แรงงานมีความต้องการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ เรียงตามลำดับคือ

1) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สาขาวิชาพาณิชยกรรมเป็นสาขาวิชาที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทางด้านธุรกิจ สามารถนำความรู้ด้านการบัญชี การขาย การเลขานุการ คอมพิวเตอร์ ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ง่าย ประกอบกับสาขาวิชาพาณิชยกรรมเป็นสาขาวิชาที่มีความจำเป็นและเป็นที่ต้องการของหน่วยงาน และสำนักงานทั้งของรัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนห้างร้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมกฤษ จันทร์ขจร (2537 : 193) ที่พบว่า ผู้ใช้แรงงานมีความต้องการที่จะศึกษาวิชาอาชีพประเภทบัญชี และการจัดการตลาด อยู่ในระดับมาก

2) ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม พบว่า ผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการมีความสนใจที่จะเรียนสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ เป็นอันดับหนึ่ง (17.45) อาจเป็นเพราะว่า ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างกว้างขวาง และรวดเร็ว จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้ใช้แรงงานต้องการที่จะศึกษาสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาที่สนใจเป็นอันดับสองคือ สาขาวิชาช่างยนต์ พบว่า ผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการมีความสนใจที่จะเรียนเป็นอันดับสอง (16.66) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ระบบอุตสาหกรรมเป็นระบบที่เน้นถึงกระบวนการผลิต การใช้เครื่องจักรกล ตลอดจนกระบวนการในการแปรรูป (สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. 2536 : 9) ดังนั้น จึงทำให้ผู้ใช้แรงงานมีความต้องการที่จะศึกษาสาขาวิชาช่างยนต์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้เครื่องจักรที่ทันสมัยต่าง ๆ ตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์ชัย นาคเอี่ยม ที่ทำการศึกษาความสนใจด้านการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของพลทหารเกณฑ์กองประจำการ สังกัดกองพลทหารราบที่ 9 จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า พลทหารเกณฑ์ส่วนใหญ่มีความสนใจเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาชีพ สาขาช่างยนต์เล็ก และ

จักรยานยนต์ เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่มีความจำเป็นในการนำไปใช้ปฏิบัติงานในระหว่าง การฝึกภายในค่ายฯ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2533 : 96) ได้ ทำการวิจัยพบว่า นักศึกษาในชุมชนอุตสาหกรรมมีความต้องการที่จะศึกษาวิชาช่างยนต์อยู่ใน ระดับมากที่สุด เพราะมีความคาดหวังในการประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม

เกี่ยวกับประโยชน์ที่ผู้ใช้แรงงานจะได้รับ และจำนวนผู้ที่สนใจเรียนหลักสูตร อาชีวศึกษาทางไกล พบว่า ผู้ใช้แรงงานเห็นว่าเป็นประโยชน์มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อาชีวศึกษาทางไกล เป็นการจัดการศึกษาแบบทางไกลด้านวิชาชีพที่เปิดโอกาสให้กับผู้ใช้ แรงงานที่ไม่มีเวลาเรียนในภาคปกติได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มขึ้น เพื่อการนำไปปรับวุฒิในที่ ทำงาน และเพื่อการเลือกงานที่เหมาะสมกับความสามารถ ซึ่งทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง

1) วัน เวลา ในการเรียน พบว่า ผู้ใช้แรงงานมีความเห็นว่า ถ้าจะเปิดสอน วิชาชีพทางไกล ให้ได้ประโยชน์สูงสุดอย่างแท้จริงควรจัดการเรียนการสอนในวันหยุด คือ วันอาทิตย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ได้กำหนด วัน เวลาการทำงานสัปดาห์ละ 48 ชั่วโมง โดยแบ่งเวลาการทำงานวันละ 8 ชั่วโมง และให้หยุด ในวันอาทิตย์ ดังนั้น จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ใช้แรงงานมีความต้องการที่จะให้จัดการ ศึกษาวิชาชีพทางไกลในวันอาทิตย์เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตต์ เอี่ยมละออ (2534 : 123) ที่ทำการศึกษถึงความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอก โรงเรียนของแรงงานสตรี : กรณีศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรม ลาดกระบังกรุงเทพมหานคร พบว่า แรงงานสตรีส่วนใหญ่เสนอแนะให้จัดกิจกรรมในวันอาทิตย์ซึ่งมีความพร้อมที่จะเรียน

2) ควรเน้นด้านวิชาการให้มาก โดยการเสริมตำราเรียนให้ผู้เรียนได้มีโอกาส ศึกษาให้มาก อาทิ เปิดให้ใช้ห้องสมุดในวันอาทิตย์ หรือวันหยุด จัดวัสดุ-อุปกรณ์ที่จะเอื้อ อำนวยต่อการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้เท่าเทียมกับผู้เรียนในภาคปกติ ไม่ควรเน้นหนัก ไปทางด้านกิจกรรมจนเกินไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ใช้แรงงานเห็นถึงความสำคัญของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อการแสวงหาวิชาความรู้ มุ่งสู่ความก้าวหน้าในการทำงาน เป็นส่วนใหญ่ และเวลาของผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่มีค่อนข้างจำกัดจึงไม่คิดที่จะให้เน้นด้าน กิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากผลการวิจัยการสำรวจความสนใจของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการในการเข้าเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกลของกรมอาชีวศึกษา ดังที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ ดังนี้

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชนควรเห็นถึงความสำคัญในตัวของผู้ใช้แรงงานให้มาก โดยมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ใช้แรงงานอย่างทั่วถึงและกว้างขวาง โดยเฉพาะการศึกษาด้านวิชาชีพที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพ และใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เพราะโครงสร้างในระบบการศึกษาของไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับลักษณะพึงประสงค์ของช่วงตามการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ดังนั้น แรงงานจึงควรที่จะต้องได้รับการศึกษาและการฝึกฝนด้านวิชาชีพเพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา

2) นายจ้าง ควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการศึกษาให้แก่ผู้ใช้แรงงานเพื่อยกระดับฝีมือการทำงาน และเพื่อให้ผู้ใช้แรงงานได้ปรับตัวทันต่อความต้องการของตลาดแรงงาน และเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป โดยสำรวจความต้องการของผู้ใช้แรงงานแล้วให้การส่งเสริมด้านการศึกษา ด้วยการ การจ่ายค่าตอบแทนแรงงานที่มีความรู้ ความสามารถพิเศษ การจ่ายเงินชดเชย เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้ใช้แรงงานอีกทางหนึ่ง

3) หน่วยงานพิเศษ ควรมีหน่วยงานจัดบริการให้คำแนะนำเกี่ยวกับความรู้ด้านวิชาชีพโดยเฉพาะ เนื่องจากสังคมของอุตสาหกรรมในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางเทคโนโลยีอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ผู้ใช้แรงงานจึงต้องมีความกระตือรือร้นในงานอาชีพเพิ่มมากขึ้น

4) วัน เวลา สถานที่ ควรจัดให้มีการศึกษาในช่วงวันหยุด หรือทำความตกลงกันระหว่างนายจ้างกับหน่วยงานที่จัดการศึกษาวิชาชีพ โดยจัดสถานที่เรียนไว้ในโรงงานในช่วงเวลาพัก หรือช่วยเวลาใดเวลาหนึ่งที่นายจ้างจะเห็นสมควร หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาก็ควรจัดหาสถานที่เรียนไว้ในวันหยุดงานด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยเฉพาะในจังหวัดปทุมธานีเท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงความสนใจของผู้ใช้แรงงานที่มีต่อการจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพ ระดับ ปวช. โดยวิธีเรียนทางไกลของกรมอาชีวศึกษาอย่างแท้จริง จึงควรทำการศึกษาในจังหวัดอื่น ๆ ตามภาคที่มีแหล่งสถานประกอบการตั้งอยู่อย่างหนาแน่นทั่วประเทศ

2) การวิจัยครั้งต่อไป ควรสอบถามความคิดเห็นของฝ่ายนายจ้างเจ้าของ โรงงานอุตสาหกรรม ที่มีต่อการจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพ ระดับ ปวช. โดยวิธีเรียนทางไกลของกรมอาชีวศึกษา เพื่อจะได้เป็นแนวทางที่สอดคล้องต่อการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงานและความต้องการของผู้เรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ✓ การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนทางเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขัน. ม.ป.พ. ๖
- , แนวทางการศึกษางานการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ.
กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2535.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษา. การประเมินความต้องการและความพร้อมทางการศึกษาผ่านดาวเทียม. ปีที่ 18 ฉบับที่ 6 : สิงหาคม - กันยายน 2538 แผนการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2520. พฤศจิกายน 2532.
- , แนวทางการจัดการศึกษาในอนาคต : โครงการทบทวนแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 พฤศจิกายน 2532.
- , การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาของชุมชนบริเวณแหล่งอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา, 2533.
- , แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : ฟังนี้ บัณฑิตซึ่ง, 2535.
- คมกฤษ จันทร์จกร. การศึกษาความต้องการการศึกษานอกโรงเรียนของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม เขตจังหวัดชลบุรี. ปรียูณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา
- จรูญ พานิชย์ผลิน ไชย. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญกิจ, 2528.
- ✓ จังหวัดปทุมธานี. คู่มือประชาชนเกี่ยวเนื่องในโอกาสกรมตำรวจ 13 ตุลาคม 2537. กรุงเทพฯ: 2537.
- ชาติรี आयวัฒน์. การศึกษาองค์ประกอบที่เป็นเหตุให้นักศึกษาผู้ใหญ่เลือกเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นในโรงเรียนสารพัดช่าง เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2519. อัดสำเนา.
- ✓ ชัยยงค์ พรหมวงศ์. การศึกษาทางไกล. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2528.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. “ระบบการสอนทางไกลกับการศึกษาระบบเปิด,” การศึกษานอก

โรงเรียน. 21 : 19 - 20; มิถุนายน-กรกฎาคม 2527.

เชิธรศรี วิวิธศิริ. การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียนเทคโนโลยีทางการศึกษา.

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2535.

ณรงค์ เทียนส่ง. “เหตุผลที่ผู้ใหญ่ไปเรียนการศึกษาผู้ใหญ่,” วารสารการศึกษานอกโรงเรียน.

20 (24-25) ; เมษายน - พฤษภาคม 2526.

ถวัลย์ คุ่มกลาง. บทบาทของวิทยาลัยเกษตรกรรมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตามการรับรู้ของผู้บริหารและอาจารย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา

ทรงชัย สุทธิพันธ์. การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลใน

จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.

ทองอยู่ แก้วไทรชะ. การศึกษานอกโรงเรียนกับการพัฒนาชนบท กรมการศึกษานอก

โรงเรียน, 19 (113) : 42; มปป.

ธวัชชัย ยงกิตติกุล. “การเตรียมคนสำหรับเศรษฐกิจไทยในอนาคต,” วารสารการศึกษา

แห่งชาติ. : 23-28; เมษายน-พฤษภาคม 2532.

บุญเลิศ นาคแก้ว. “การศึกษานอกระบบโรงเรียนงานที่มหาวิทยาลัยน่าจะลงมือทำ, วารสาร

รามคำแหง. ฉบับศึกษาศาสตร์, 2527.

ปฐม นิคมานนท์. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์อักษร, 2528.

พุทธชาติ ราชปรีชา. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2524.

เพ็ญแข ประจันปัจฉิก. พื้นฐานทางสังคมวิทยาและเศรษฐศาสตร์ของการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.

มยุรี จารุปาน. “ประชากรกับการศึกษา,” วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ.

กุมภาพันธ์-มีนาคม 2520.

รัตนา พุ่มไพศาล. การศึกษานอกระบบโรงเรียนเปรียบเทียบ. ภาควิชาวิจัยการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

วิชัย วงษ์ใหญ่. การศึกษาทางไกล. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 2 : ตุลาคม - ธันวาคม

2528.

✓ วิจิตร ศรีสอ้าน. การศึกษาทางไกล. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529.

✓ วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ. ระบบการเรียนการสอนทางไกลในเอกสารการสอนชุดวิชา การศึกษาทางไกล. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534.

✓ ศักดิ์ชัย นาคเอี่ยม. การศึกษาความสนใจด้านการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของพลทหารเกณฑ์กองประจำการ สังกัดกองพลทหารราบที่ 9 จังหวัดกาญจนบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา

ศรีสุวรรณค์ แสงวิจิตร. รูปแบบการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2531. อัดสำเนา.

✓ ศึกษาธิการ, กระทรวง. นโยบายและแนวการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ ตามนโยบายของรัฐบาล. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี, 2538.

ศุภลักษณ์ อารีย์สว่างวงศ์. วิเคราะห์สภาพการใช้แรงงานสตรีในบริษัทข้ามชาติ. : ศึกษาเฉพาะกรณีบริษัทไทรอัมพ์ อินเตอร์เนชั่นแนล (ประเทศไทย) จำกัด. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525. อัดสำเนา.

ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม, สำนักงาน. กรมการศึกษานอกโรงเรียน, การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว กรุงเทพฯ, 2539.

✓ สภาอุตสาหกรรม กลุ่มท้องที่จังหวัดปทุมธานี. รายชื่อโรงงานอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดปทุมธานี. 2539.

สมหมาย แจ่มกระจ่าง. การศึกษานอกระบบในประเทศไทย. ภาควิชาการศึกษานอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2538.

สมพร ใจฟู่ง. การบริหารโครงการโรงเรียนในโรงงาน. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521. อัดสำเนา.

สมหญิง เจริญจิตรกรรม. การศึกษาทางไกล. มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2522. อัดสำเนา

สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ. ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ปรินญาณิพนธ์, 2540. อัดสำเนา.

สุนันทา บุญสิทธิ. แนวทางส่งเสริมอาชีพเพื่อช่วยเหลือคนงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม

จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์, 2532. อัดสำเนา.

สุจิตต์ เอี่ยมลออ. ความสนใจและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการศึกษานอกโรงเรียน

ของแรงงานสตรี : กรณีศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2534. อัดสำเนา.

สิรินาฏ ราชเดิม. การศึกษาความคิดเห็นในการพบกลุ่มของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยม

ศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษา 3. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

อนรรักษ์ ปัญญาวัฒน์ และอุเทน ปัญโญ การประเมินความต้องการและความพร้อมทาง

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538.

✓ อาชีวศึกษา, กรม. ก้าวไปในแผนฯ 7 กรมอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การ

สงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2533. ✓

----- . ยุทธศาสตร์เชิงรุกของกรมอาชีวศึกษาในแผนฯ 7. เอกสารประกอบคำบรรยาย

ในการประชุมสัมมนาผู้บริหาร 4 พฤศจิกายน 2534.

----- . การศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งวิทยาลัยการอาชีพ

กรุงเทพฯ : กองการศึกษาอาชีพ กรมอาชีวศึกษา, 2535.

----- . แผนพัฒนาอาชีวศึกษาระยะที่ 7 (พ.ศ. 2537 - 2539) ของกรมอาชีวศึกษา.

กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา (ศพอ.1), 2535.

----- . ครบรอบ 54 ปี กรมอาชีวศึกษา. รายงานประจำปี 2537- 2538 โรงพิมพ์

กรมการศาสนา 20 กรกฎาคม 2537.

----- . ครบรอบ 55 ปี กรมอาชีวศึกษา. รายงานประจำปี 2538 - 2539. โรงพิมพ์

คุรุสภาลาดพร้าว, 4 กรกฎาคม 2538.

อาชีวศึกษา, กรม. การประชุมสัมมนาผลิตชุดวิชาอาชีวศึกษาทางไกล. 21 - 23 สิงหาคม

2538. ณ โรงแรมพญาปาร์ค พัทยา ชลบุรี, 2538ก.

อารยา นครเขต. การศึกษาแนวโน้มในการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้นของกรมการศึกษา

นอกโรงเรียน, ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประธานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

อัญมณี บุณณกานนท์. การศึกษานอกระบบของลูกจ้างไทย. วิทยานิพนธ์ รศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526. อัดสำเนา.

อุ้นตา นพคุณ. การเรียนการสอนเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ :
กรุงสยามกรพิมพ์, 2527.

Frankenstein, Jason Albert. "Student Services for Adults at the City University of
New York," **Dissertation Abstract International**. December, 1983.

Kaye. A. and G. Rumble. **Distance Teaching For Higher and adult Education**.
Lopdon : opuniversity Press, 1981.

Morstain, Barry R. and John C. Smart "Reasons for Participation in Adult Education
Courses : A Multivariate Analysis of Group Differences," **Adult Education**.
Vol. 24. No. 6. ; 1970.

National Institute for Adult Education. "Adequacy of Provision," **Adult Education**.
Vol. 42. No. 6. : 1970.

Purvis, June. "Some Problems of Teaching and Learning within the Open University,"
Education Research. 21 (3) : 163-175 ; July, 1880.

Yamane, Taro. **Statistics : An Introductory Analysis**, 3rd ed. New York : Harper
and Row, 1969.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สถิติจากการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 5 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอำเภอ และขนาดของโรงงาน

ลำดับ ที่	ข้อมูลส่วนตัว	อำเภอ/ขนาดของโรงงาน															
		คลองหลวง				ลำลูกกา				ธัญบุรี				รวม			
		ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม
1	เพศ																
	1) ชาย	51	27	11	89	41.59	22	12	8	42	45.65	21	15	9	45	57.69	94
	1) หญิง	78	39	8	125	58.41	27	16	7	50	54.35	19	8	6	33	42.31	124
2	อายุ																
	1) 15 - 25 ปี	121	55	18	194	90.65	42	24	12	78	84.78	36	22	13	71	90.03	199
	2) 26 - 35 ปี	8	10	1	19	8.88	7	4	2	13	14.13	4	1	2	7	8.97	19
	3) 36 ปีขึ้นไป	-	1	-	1	0.47	-	-	1	1	1.09	-	-	-	-	-	1
3	สถานภาพการสมรส																
	1) ยังเป็นโสด	116	57	17	190	88.79	46	25	10	81	88.04	36	23	15	74	94.88	198
	2) มีครอบครัวแล้วและ อยู่ด้วยกัน	11	5	1	17	7.94	2	3	4	9	9.78	2	-	-	2	2.56	15
	3) มีครอบครัวแล้วแยก กันอยู่	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1.09	-	-	-	-	-	-
	4) หม้าย หรือ หย่าร้าง	2	4	1	7	3.27	1	-	-	1	1.09	2	-	-	2	2.56	5

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อมูลส่วนตัว	อำเภอ/ขนาดของโรงงาน															
		คลองหลวง				ลำลูกกา				ธัญบุรี				รวม			
		ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	รวม
4	ภูมิธำเนา 1) จังหวัดปทุมธานี 2) จังหวัดอื่นๆ	9	4	4	17	7.94	4	1	4	9	9.78	4	1	3	8	10.26	
		120	62	15	197	92.06	45	27	11	83	90.22	36	22	12	70	89.74	350
5	วัดพิทักษ์การศึกษา 1) จบมัธยมศึกษาตอนต้น 2) จบมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) สูงกว่าชั้นมัธยมศึกษา	77	51	-	128	59.81	20	17	9	46	50.00	24	6	4	34	43.59	208
		52	15	19	86	40.19	29	11	6	46	50.00	16	17	11	44	56.41	176
		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		30	13	6	49	22.90	15	7	2	24	26.08	14	4	4	22	28.21	95
6	ออกจากโรงเรียนมาแล้ว 1) 1 - 3 ปี 2) 4 - 6 ปี 3) 7 ปีขึ้นไป	49	21	7	77	35.98	17	12	5	34	36.96	7	15	5	27	34.62	138
		50	32	6	88	41.12	17	9	8	34	36.96	19	4	6	29	37.18	151

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อมูลส่วนตัว	ค่าเกณฑ์/ขนาดของโรงงาน																				
		คลองหลวง					ลำลูกกา					ธัญบุรี						รวม				
		ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	
7	เคยศึกษาทางด้านวิชาชีพหรือไม่																					
	1) เคย	17	5	3	25	11.68	7	1	1	9	9.78	8	4	3	15	19.23	32	10	7	49	12.76	
	2) ไม่เคย	112	61	16	189	88.32	42	27	14	83	90.22	32	19	12	63	80.77	186	107	42	335	87.24	
8	เคยอบรมด้านอาชีพหรือไม่																					
	1) เคย	11	8	3	11	10.28	5	3	3	11	12	8	3	1	12	15	24	14	7	45	11.72	
	2) ไม่เคย	118	58	16	192	89.72	44	25	12	81	88	32	20	14	66	85	194	103	42	339	88.28	
9	ประกอบอาชีพในโรงงานมาเป็นเวลา																					
	1) 1 - 3 ปี	86	49	11	146	68.23	38	19	3	60	65.22	23	13	13	49	62.82	147	81	27	255	66.41	
	2) 4 - 6 ปี	37	12	5	54	25.23	8	6	9	23	25.00	7	10	1	18	23	52	27	15	95	24.74	
	3) 7 ปีขึ้นไป	6	5	3	14	6.54	3	3	3	9	9.78	10	-	1	11	14	19	5	7	34	8.85	

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อมูลส่วนตัว	อำเภอ/ขนาดของโรงงาน															
		คลองหลวง						ลาดหลุมแก้ว						ธัญบุรี			
		ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	รวม
10	คิดที่จะเปลี่ยนอาชีพไปทำ อย่างอื่นหรือไม่ในขณะนี้ 1) เปลี่ยน 2) ไม่เปลี่ยน 3) ไม่แน่ใจ	26	14	2	42	19.62	15	-	2	17	6.56	11	3	4	18	23.07	77
		52	35	6	93	43.46	30	-	7	37	57.81	19	9	5	33	42.31	163
		51	17	11	79	36.91	4	-	6	10	15.63	10	11	6	27	34.62	116
11	จำนวนเวลาการทำงาน 11.1 ชั่วโมงการทำงานต่อวัน 1) 7 ชั่วโมง 2) 8 ชั่วโมง 3) 9 ชั่วโมงขึ้นไป 11.2 จำนวนวันทำงานต่อ สัปดาห์ 1) 5 วัน 2) 6 วัน 3) 7 วัน	25	13	3	41	19.16	8	5	5	18	19.57	10	7	3	20	25.64	79
		81	34	11	126	58.88	37	15	9	61	66.30	24	11	8	43	55.13	230
		23	19	5	47	21.96	4	8	1	13	14.13	6	5	4	15	19.23	75
		25	11	2	38	17.76	5	4	3	12	13.04	6	3	4	13	16.67	63
		99	51	17	167	78.04	43	23	12	78	84.79	34	19	11	64	82.05	309
		5	4	-	9	4.20	1	1	-	2	2.17	-	1	-	1	1.28	12

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ความสนใจ	อำเภอ/ขนาดของโรงงาน																			
		คลองหลวง						ลำลูกกา						ธัญบุรี							
		ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ
3	ถ้ากรมอาชีวศึกษาเปิดสอน วิชาชีพ โดยวิธีเรียนทางไกล ทำให้นักเลือกเรียนวิชาใด 1) วิชาช่างยนต์ 2) วิชาช่างไฟฟ้า 3) วิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ 4) วิชาพาณิชยกรรม 5) อื่น ๆ	18	16	3	37	17.29	7	3	4	14	15.22	6	5	2	13	16.67	31	24	9	64	16.66
		27	14	5	46	21.50	5	2	1	8	8.70	2	3	1	6	7.69	34	19	7	60	15.63
		24	10	2	36	16.82	9	7	1	17	18.48	9	3	2	14	17.95	42	20	5	67	17.45
		49	23	8	80	37.38	21	13	7	41	44.56	23	12	10	45	57.69	93	48	25	166	43.23
		11	3	1	15	7.01	7	3	2	12	13.04	-	-	-	-	-	18	6	3	27	7.03
4	ถ้ากรมอาชีวศึกษาเปิดสอน วิชาชีพ โดยวิธีเรียนทางไกล ท่านคิดว่าจะเป็นประโยชน์ ต่อผู้จ้างแรงงานมากเพียงใด 1) เป็นประโยชน์มาก 2) เป็นประโยชน์ปานกลาง 3) เป็นประโยชน์น้อย	115	59	15	189	88.32	42	25	12	79	85.87	34	20	14	68	87.18	19	104	41	336	87.50
		14	7	4	25	11.68	7	2	1	10	10.87	5	3	1	9	11.54	25	12	6	44	11.46
		-	-	-	-	-	-	1	2	3	3.26	1	-	-	1	1.25	1	1	2	4	1.04

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ความสนใจ	อำเภอ/ขนาดของโรงงาน																			
		คลองหลวง						ลำลูกกา						ธัญบุรี							
		ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ
6	ฉันเปิดสอนวิชาชีพทางไกลระดับ ปวช. ท่านคิดว่าควร จะเปิดสาขาวิชาอะไร																				
	1) ช่างยนต์	17	14	2	33	9.68	13	4	3	20	13.61	7	6	2	15	12.61	37	24	7	68	11.20
	2) ช่างไฟฟ้า	24	16	1	41	12.02	11	5	4	20	13.61	12	7	3	22	18.49	47	28	8	83	13.67
	3) ช่างอิเล็กทรอนิกส์	23	11	1	35	10.26	10	6	5	21	12.00	12	4	-	16	13.44	45	21	6	72	11.86
	4) วิชาพาณิชยกรรม	117	45	12	174	51.03	34	28	16	78	53.06	25	20	13	58	48.74	176	93	41	310	51.07
	5) ช่างก่อสร้าง	9	-	-	9	2.64	1	-	1	2	1.36	2	-	-	2	1.68	12	-	1	13	2.14
	6) วิชาช่างกลโรงงาน	5	1	-	6	1.76	1	-	1	2	1.36	1	-	-	1	0.84	7	1	1	9	1.48
	7) ศิลปกรรม	1	2	-	3	0.88	2	-	-	2	1.36	-	-	1	1	0.84	3	2	1	6	0.99
	8) คหกรรม	5	9	4	18	5.28	1	-	-	1	0.68	3	-	-	3	2.52	9	9	4	22	3.63
	9) เกษตรกรรม	3	-	1	4	1.17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	4	0.66
	10) ธุรกิจการโรงแรม	11	4	1	16	4.69	1	-	-	1	1	1	-	1	1	0.84	12	5	1	18	2.97
	11) การสื่อสาร	1	1	-	2	0.59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2	0.33

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ความสนใจ	อำเภอ/ขนาดของโรงงาน																			
		คลองหลวง						ลำลูกกา						ธัญบุรี							
		ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ร้อยละ
7	ถ้าจะเปิดสอนวิชาชีพทางไกล ให้ได้ประโยชน์แก่ ผู้ใช้งานงานอย่างแท้จริง ท่านมีข้อคิดเห็นหรือมีข้อ เสนอแนะอะไรบ้าง 1) ให้สอนวันเสาร์บ่าย 2) ให้สอนวันอาทิตย์ - ครึ่งวันเช้า - ครึ่งวันบ่าย - ทั้งวัน 3) ให้สอนเสาร์-อาทิตย์ 3 ชั่วโมงบ้าง 4) ทุกวันภาคค่ำ 5) อื่น ๆ	2	-	-	2	0.93	-	2	-	2	2.17	1	-	-	1	1.28	3	2	-	5	1.30
		12	10	1	23	10.75	6	1	1	8	8.70	9	10	1	20	25.64	27	21	3	51	13.28
		1	1	-	2	0.93	-	1	-	1	1.08	1	-	-	1	1.28	2	2	-	4	1.04
		47	25	8	80	37.38	13	11	10	34	36.96	10	8	6	24	30.77	70	44	24	138	35.94
		12	6	-	18	8.41	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2.56	12	6	2	20	5.21
		-	3	-	3	1.40	3	-	-	3	3.26	-	-	-	-	-	3	3	-	6	1.56
		55	21	10	86	40.19	27	13	4	44	47.83	19	5	6	30	38.47	101	39	20	160	41.67

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล

แบบสอบถามนี้ใช้สอบถามผู้ที่มึพื้นฐานการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ขึ้นไป

2. อายุ ปี

3. สถานภาพการสมรส

- ☐ ยังเป็นโสด
- ☐ มีครอบครัวแล้ว และอยู่ด้วยกัน
- ☐ มีครอบครัวแล้ว แยกกันอยู่
- ☐ หม้าย หรือ หย่าร้าง

4. วุฒิการศึกษา

- ☐ จบมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)
- ☐ จบมัธยมศึกษาตอนปลาย
- ☐ สูงกว่าชั้นมัธยม คือ ระดับ.....

5. ท่านจบการศึกษามาแล้ว..... ปี

6. เคยศึกษาทางด้านวิชาชีพหรือไม่

- ☐ เคย คือเรียนในสาขาวิชา.....
- ☐ ไม่เคย

7. ภูมิลำเนา

- ☐ เป็นคนจังหวัดปทุมธานี
- ☐ เป็นคนจังหวัดอื่น คือ จังหวัด.....

8. เคยได้รับการอบรมทางด้านอาชีพหรือไม่

- ☐ เคย คือ อบรมเกี่ยวกับ.....
- ☐ ไม่เคย

9. ท่านประกอบอาชีพในโรงงานมาเป็นเวลา.....ปี

10. ท่านคิดที่จะเปลี่ยนอาชีพไปทำอย่างอื่นหรือไม่ในขณะนี้

- ☐ เปลี่ยน โดยไปประกอบอาชีพ.....
- ☐ ไม่เปลี่ยน เพราะ.....
- ☐ ไม่แน่ใจ คือ

11. ปัจจุบันท่านทำงานวันละกี่ชั่วโมง (โดยเฉลี่ย)

ท่านทำงานสัปดาห์ละ ชั่วโมง

ตอนที่ 2 : ความสนใจในการเรียนด้านอาชีวศึกษาทางไกล

1. ท่านคิดอยากเรียนต่อในระดับสูงขึ้นหรือไม่

- ☐ อยากเรียน ทางด้าน
- ☐ ไม่อยากเรียน เพราะ
- ☐ ไม่แน่ใจ เพราะ

2. ถ้ากรมอาชีวศึกษา จะเปิดสอนหลักสูตรวิชาชีพ ระดับ ปวช. โดยวิธีเรียนทางไกล ท่านสนใจที่จะเรียนหรือไม่

- ☐ สนใจ เพราะ.....
- ☐ ไม่สนใจ เพราะ
- ☐ ไม่แน่ใจ เพราะ

3. ถ้ากรมอาชีวศึกษาเปิดสอนวิชาชีพ ท่านสนใจเลือกเรียนวิชาใด

- ☐ วิชาช่างยนต์
- ☐ วิชาช่างไฟฟ้า
- ☐ วิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์
- ☐ วิชาพาณิชยกรรม
- ☐ อื่น ๆ คือ.....

4. ถ้ากรมอาชีวศึกษาเปิดสอนวิชาชีพ ระดับ ปวช. โดยวิธีเรียนทางไกล ท่านคิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้แรงงานมากเพียงใด

- ☐ เป็นประโยชน์มาก เพราะ
- ☐ เป็นประโยชน์ปานกลาง เพราะ
- ☐ เป็นประโยชน์น้อย เพราะ

5. ท่านคิดว่าถ้าเปิดวิชาชีพ ระดับ ปวช. ทางไกล จะมีผู้สนใจเรียนมากเพียงใด

- ☐ มีผู้สนใจมาก เพราะ
- ☐ มีผู้สนใจปานกลาง เพราะ
- ☐ มีผู้สนใจน้อย เพราะ

6. ถ้าเปิดสอนวิชาชีพทางไกล ระดับ ปวช. ท่านคิดว่าควรจะมีสาขาวิชาอะไร
(เสนอแนะได้มากกว่า 1 สาขาวิชา)

.....

.....

.....

.....

7. ถ้าจะเปิดสอนวิชาชีพทางไกลให้ได้ประโยชน์แก่ผู้ใช้แรงงานอย่างแท้จริง
ท่านมีข้อเสนอแนะอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวสำราญ แสงเดช
เกิดเมื่อวันที่	17 เดือน กันยายน พุทธศักราช 2496
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	151/7 ซอยวัดอัมพวา แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	กองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักวิชาการศึกษา 6
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2520	สำเร็จการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง จากสถาบันราชภัฏสวนดุสิต
พ.ศ. 2529	สำเร็จการศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต (กบ.) วิชาเอกการแนะแนว จากสถาบันราชภัฏสวนดุสิต
พ.ศ. 2531	สำเร็จการศึกษา ศีษศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2541	สำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2520 - 2530	เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี กองคลัง กรมอาชีวศึกษา
พ.ศ. 2531 - 2536	นักวิชาการศึกษา 5 ระดับ 5 กองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา
พ.ศ. 2537 - ปัจจุบัน	นักวิชาการศึกษา 6 ระดับ 6 กองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา

การสำรวจความสนใจของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ
ในการเข้าเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกลของกรมอาชีวศึกษา :
กรณีศึกษาในจังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

ของ

สำราญ แสงเดช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
พฤษภาคม 2541

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งสำรวจความสนใจของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการในการเข้าเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาทางไกลของกรมอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใช้แรงงานจำนวน 400 คน มีพื้นฐานการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ขึ้นไป ทำการคัดเลือกโดยการกำหนดสัดส่วนตามขนาดของโรงงาน และอำเภอที่ตั้งของโรงงาน ซึ่งทำการศึกษาใน 3 อำเภอ ของจังหวัดปทุมธานีที่มีโรงงานและสถานประกอบการตั้งอยู่หนาแน่น คือ อำเภอคลองหลวง อำเภอลำลูกกา และอำเภอธัญบุรี

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว พื้นฐานการศึกษา ข้อมูลด้านอาชีพ ความสนใจในการศึกษาต่อ และข้อเสนอแนะต่อการจัดอาชีวศึกษาทางไกล มีข้อคำถาม 18 ข้อ เป็นคำถามชนิดเลือกตอบ และแสดงความเห็นหรือเหตุผลประกอบสั้น ๆ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยมีครูประจำกลุ่มทางการศึกษาทางไกลที่อยู่ในพื้นที่ให้ความช่วยเหลือ ได้นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ จำนวน 384 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.00 ของแบบสอบถามทั้งหมด

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้:-

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 384 คน แยกเป็นชาย 176 คน หญิง 208 คน คิดเป็นร้อยละ 54.17 และ 45.83 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 89.32 มีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี ร้อยละ 10.16 มีอายุระหว่าง 26 - 35 ปี ส่วนอายุ 36 ปีขึ้นไป มีเพียง 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.52 ส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.85 ยังเป็นโสด กลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 8.85 เป็นคนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่ร้อยละ 91.15 มาจากจังหวัดอื่น คือ ร้อยละ 43.23 มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 19.01 มาจากภาคกลาง ร้อยละ 15.36 มาจากภาคเหนือ ร้อยละ 10.16 มาจากภาคตะวันออก และร้อยละ 3.39 มาจากภาคใต้

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.17 มีวุฒิการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) และร้อยละ 45.83 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) วุฒิสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาไม่มี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 24.74 จบจากโรงเรียนมาแล้ว 1 - 3 ปี ร้อยละ 35.94 จบมา 4 - 6 ปี และร้อยละ

39.32 จบมาตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 87.24 ไม่เคยศึกษาด้าน อาชีพมาก่อน และส่วนใหญ่ร้อยละ 88.28 ตอบว่าไม่เคยได้รับการอบรมด้านอาชีพมาก่อน

ด้านการประกอบอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.41 ประกอบอาชีพในโรงงาน ระหว่าง 1 - 3 ปี ร้อยละ 24.74 ระหว่าง 4 - 6 ปี และร้อยละ 8.85 มากกว่า 7 ปี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 59.90 ทำงานวันละ 7 - 8 ชั่วโมง ร้อยละ 80.46 ทำงานสัปดาห์ละ 6 วัน และร้อยละ 49.48 ทำงานสัปดาห์ละ 48 ชั่วโมง นอกนั้นเป็นส่วนน้อยทำงานมากกว่าหรือน้อยกว่าเวลาดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20.05 คิดจะเปลี่ยนอาชีพเพื่อไป ประกอบอาชีพส่วนตัว และค้าขาย ร้อยละ 49.74 ไม่คิดเปลี่ยนอาชีพ เพราะงานที่ทำดี อยู่แล้ว ความรู้แน่น และอายุมากแล้ว ร้อยละ 30.21 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 16.67 ไม่ตอบ

2. ความสนใจในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 94.79 ต้องการเรียนในระดับ สูงขึ้น ในด้านพาณิชยกรรม ช่างอุตสาหกรรม คหกรรม การเกษตร การพยาบาล และ ศิลปกรรม ตามลำดับ ร้อยละ 75.00 ตอบว่าสนใจเรียนอาชีวศึกษาทางไกลระดับ ปวช. เหตุผลคือ อยากเรียน ทำให้มีรายได้เพิ่ม และมีโอกาสเลือกงานที่ชอบได้ ร้อยละ 3.91 ตอบว่าไม่อยากเรียน และร้อยละ 21.09 ไม่สนใจ วิชาที่สนใจเรียน เรียงตามลำดับความถึ่ คั้งนี้คือ วิชาพาณิชยกรรม ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างยนต์ และช่างไฟฟ้า

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 87.50 เห็นว่าการเปิด ปวช.ทางไกล ให้ ประโยชน์มาก เพราะสอนเกี่ยวกับวิชาชีพโดยตรง เปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานได้เรียนสูงขึ้น และนำไปปรับใช้ได้ สาขาวิชาที่เห็นว่าควรเปิด อันดับแรกร้อยละ 51.07 คือ เห็นว่า วิชาพาณิชยกรรม ได้แก่ คอมพิวเตอร์ ธุรกิจโรงแรม และการตลาด อันดับสอง ร้อยละ 40.69 เห็นว่า วิชาช่างอุตสาหกรรม ได้แก่ ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างยนต์ ช่างก่อสร้าง ช่างกลโรงงาน และการสื่อสาร ที่เหลือเห็นว่า ควรเปิด ประเภทวิชาคหกรรม ศิลปกรรม และเกษตรกรรม ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 35.94 เห็นว่า ควรเปิดสอนในวัน อาทิตย์ทั้งวัน นอกนั้นเสนอเวลาอื่น ได้แก่ วันอาทิตย์ครึ่งวันเช้า วันเสาร์และวันอาทิตย์ ตอนบ่าย ทุกวันภาคค่ำ วันเสาร์ตอนบ่าย และวันอาทิตย์ครึ่งวันบ่าย ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนทั่วไป ได้แก่ ควรสอนวิชาการให้มาก ควรมีการพบกลุ่มให้มาก ขอให้ เปิดห้องสมุดให้ใช้ด้วย และควรเปิดวิชาที่เรียนแล้วสามารถรับงานได้

**A SURVEY OF INTEREST OF INDUSTRIAL WORKERS
IN PARTICIPATING IN THE DISTANCE PROGRAM OF VOCATIONAL
EDUCATION, ORGANIZED BY THE VOCATIONAL EDUCATION
DEPARTMENT : A CASE STUDY IN CHANGWAT PATHUMTHANI**

AN ABSTRACT

BY

SAMRAN SAENGDEJ

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University
May 1998**

This study aimed to investigate participating interest of industrial workers in the distance program of vocational education organized by the Vocational Education Department. The subjects comprised 400 industrial workers graduated at least lower secondary education (Mathayom Suksa 3). These subjects were drawn from 3 districts which most industries situated : Amphoe Khlong Luang, Amphoe Lam Luk Ka, and Amphoe Thanyaburi.

Data collection was done through a set of 18-item questionnaire, asking personal data, educational background, career data, interest in education and recommendation. 384 (96.00%) of complete questionnaires were return and to be analyzed.

The results of the study were as follows :-

1. Personal Data of the workers : Of 384 subjects, 176 (54.17%) are male and 208 (45.83%) are female. For age group, 89.32% were 15-25 year-old, 10.16% were 26-35 year-old, whereas only 2 cases (0.52%) were 36 year-old and above. 89.85% of the subjects were single. 8.85% of them were local people of Changwat Pathum Thani, whereas 91.15% were from other Changwats as 43.23% from Northeast, 19.01% from Central region, 15.36% from North, 10.16% from East and 3.39% from South.

54.17% of the subjects graduated Mathayom Suksa 3 while 45.83% Mathayom Suksa 6, and none of them finish higher class. For duration of graduation, 24.74% graduated 1-3 years, 35.94% between 4-6 years and 39.32% graduated longer than 7 years. Most of them (87.24%) had never attended vocational education in any level. Moreover, 88.28% had never participated in vocational training.

Career Data : Of 66.41% have been working as industrial workers between 1-3 years, while 24.74% between 4-6 years, and 8.85% more than 7 years. 59.90% worked 7-8 hours/day, 80.46% worked 6 days/week and 49.48% worked 48 hours/week.

Of 20.05% looked for new job 49.74% satisfied their job 30.21% could not decide, and 16.67% had no answer.

2. Educational interest : Of 94.79% wanted to continue their education on commerce, industrial art, home economics, agriculture, nursing, and arts, respectively. Of 75.00% would participate a distance program of vocational education with the reason of personal needs could earn more income, and for better job; 3.91% did not want to study and 21.09% were not interested in the program. Courses recommended were commerce, electronics, engine, and electricity

Most of the subjects (87.50%) agreed that the distance program of education was useful because it supported their job directly, upgraded workers education, and could get more promotion. Program recommended were : first rank (51.07%), commerce subjects as computer, hotel business and marketing; second rank (40.69%), industrial subjects as electricity, electronics, engine, construction, machinery, and communication, and other subjects as home economics, arts and agriculture.

3. Suggestions: Of 35.94% thought the program should be opened in Sunday. For other recommendations were Sunday morning, Saturday and Sunday afternoon, evening class everyday, Saturday afternoon, and Sunday afternoon. Suggestions for the program in general were : should be more academic, more group meeting session, library services should be available and the program should be useful for side work.